

160 D 26⁻¹

12

TROU EF UNTROU?

TOANIELSTIK YN FIIF BIDRIUWEN

FEN

T. VELSTRA.

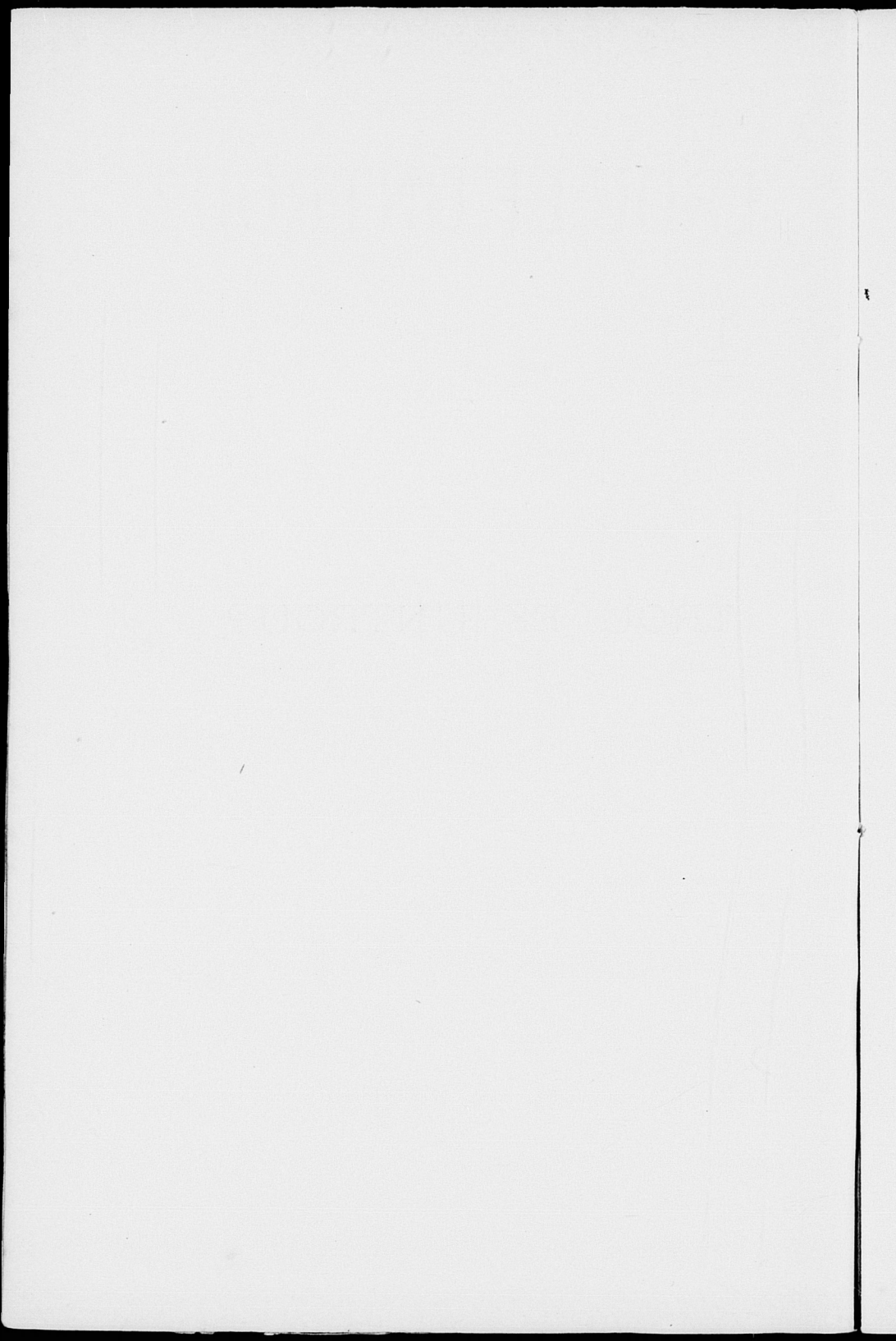

NIJE UTJEFTE.

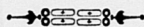
LJOUWERT,
W. EEKHOFF & ZOON.
1891.

TROU EF UNTROU?

TROU EF UNTROU?

JOANIELSTIK YN 5 BIDRIUWEN

FEN

TJEERD VELSTRA.

JOURE. — R. P. ZIJLSTRA.

TROU ET UNTRON

1880

1881

1882

F o a r w i r d .

»TROU EF UNTROU?» is ien fen de fjouwer bêstkarde stikken, ynkomd op de priisfrage, útskreaun troch it Ljouwter Toanielselskip yn 1883.

»Smids Feikje» en »Wikje Kar» binne útjown yn 1884. »Heit en Soan» is yet net yn 't ljocht.

It praet en geskriuw oan disse priisfraech torboun, seil de ljeafhabbers fen de Fryske Tael yet wol yn 'e holle sitte, en witte hja den, dat de Karmasters, yn oerliz mei it Ljouwter Toanielselskip, oan de skriuwers fen de fjouwer bikinde stikken forstelden: om yn twa winters dy stikken to spyljen, en dernei útspraek to dwaen.

Ik for my hie der neat op tsjin, mar de oare skriuwers liken der oars oer to tinken; alteast hja hellen hjar stikken thús, sadat mines allinne oer bleau.

It Ljouwter Toanielselskip spile »Trou ef Untrou?» yn de winter fen 1884 en dernei treau ik it wer yn de boekekast.

Nou hie ik oars plan makke om myn stik it lêst út to jaen, omdat ik ek de lêste wier, dy it fen de commissie ôfhelje liet, mar nou bliuwt »Heit en Soan» sa dealise lang, dat ik oan de winsk fen in hopen mien to foldwaen, troch it stik de wrâld mar yn to stjûren, hwet ik den by dissen doch.

Oer de priisfrage en alles hwet der fen sein en skreaun is, mien ik swije to kinnen. Hwa der net goed fen op de hichte is, kin de kranten lêze, oanwiisd yn it wirdke »foarôf» fen »Wikje Kar.» It foarwird fen »Smids Feikje» is dêrby ek wol lêzen wirdich, min kin der sa út fiele, dat

de Hear v. d. WEG grommelich yn 't liif wier, do 't hy dit foarwird skreau.

Mar lit ik gjin alde kij út 'e sleat helje. As de stikken alle fjouwer ienkear yn 't ljocht binne, kin 't publiek se by elkoar forgelykje en beoardielje — en hjirmei winskje ik, en myn útjouwer, oan elts dy it stik lêze en spylje wol: folle nocht en wille mei it hast forgettene »TROU EF UNTROU?"

»BAENS-EIN" BY LJOUWERT 1888.

T. VELSTRA.

P E R S O A N E N .

BINNE BINNEMA , boer.

MARIJE , syn dochter.

DJUWKE , syn hûshâldster.

WOBBEL , syn faem.

KNOBBE , âld feint } disse wenje beide by

JETZE , jong feint } Binnema.

GYSBERT SUNDERVAN , graenkeapman.

JAN ROAZEMA , Séman.

Den komme hjir fjirder noch yn foar :

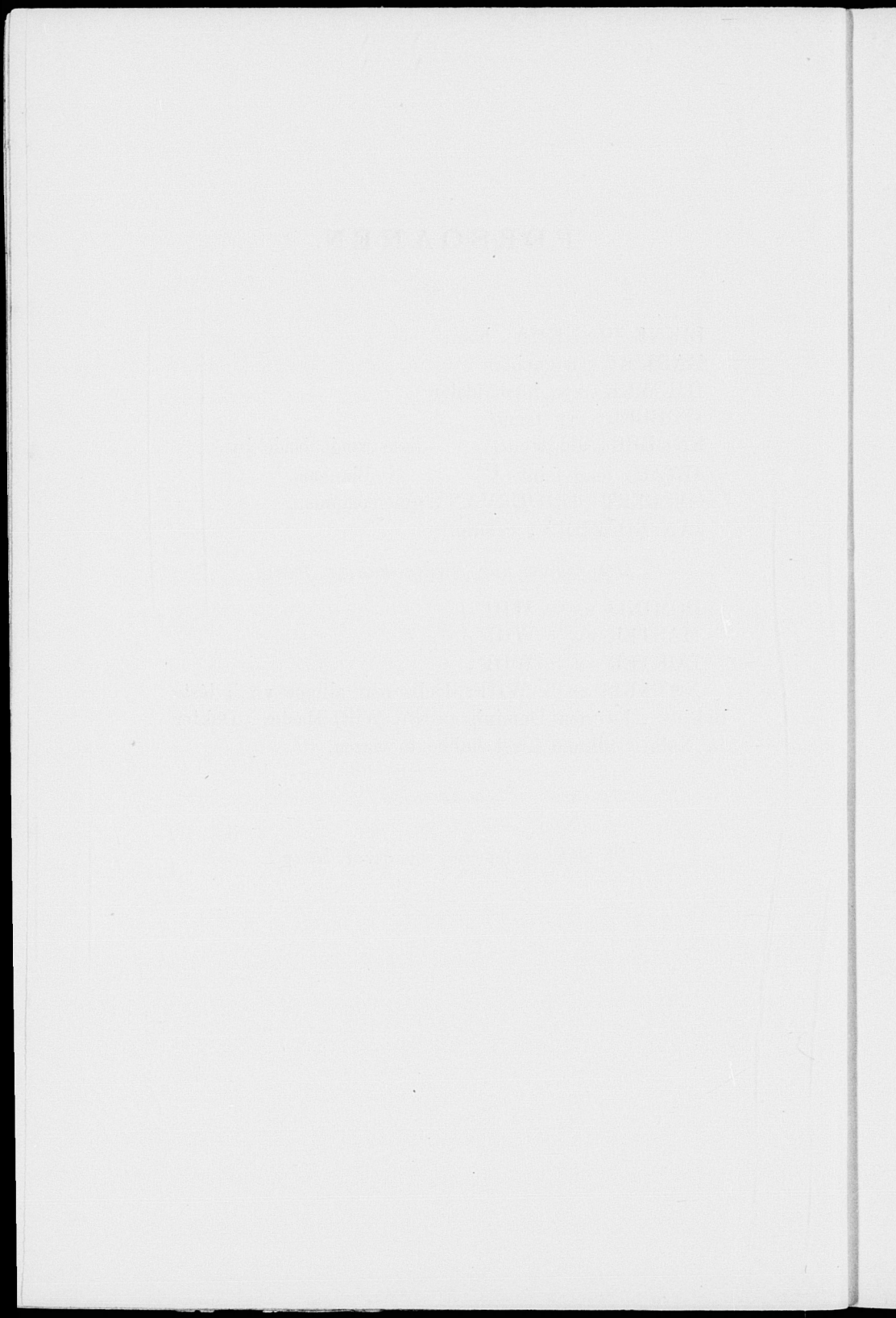
DOMINIJ EN 'T WIIF ,

MASTER EN 'T WIIF ,

DOKTER EN 'T WIIF ,

NOTARIS EN 'T WIIF; dochs mar allinne yn it lêste
Bidriuw , hwêrfen Dominij en syn Wiif, Master , Dokter
en Notaris allinne hwet habbe to sizzen.

It stik spilet yn in gread doarp.

Trou ef Untrou?

Earste Bidriuw.

It Toaniel hat sa folle dwaenlik it oansjen fen in tún. Oan de rjuchter hân fen de taskôger is it hûs fen Binnema, mei twa finsters en in doar. Dwaro der foar oer is in stek, dat de skieding út makket twisken it hiem fen Binnema en de tún fen Hoazema. Sojin dat stek oan stiet in tûnbank, op de eftergroun sjochlit min beamte mei de loft der oer hinne, op in doarte stûpe, ûnder in ôfdak mei griente oerwoexen, sitte Binnema en syn dochter.

Binnema is krekt thús fen de wykmerke, smooht út in lange piip, wylst Marije sit to naeijen.

It kofsydzinkers-spil stiet op de tafel.

EARSTE TOANIEL.

Binnema en Marije.

Binnema.

Nou hab ik niis op 'e wykmarke mei keapman Sûn-

derfan steld, dat dy hjir in dei ef trije út fen hûs komme seil.

M a r i j e. (*hwet forheard.*)

Mei keapman Sûnderfan?

B i n n e m a.

Ja, Marije.

M a r i j e.

Hé, ho komt heit der sa by?

B i n n e m a.

Dat seil ik dy sizze: Sont wy op it Sindelingsfeest kinnisse oan elkoar krige habbe, sont binne hy en ik greate frjeunen. Nou forhelle er my niis, dat it bistjûr fen ús jongelingsforieniging him útnoege hie om de feestrede to hâlden. De forieniging hat nou mei koarten tsien jier bistien, en dêr wolle hja in feest fen fiere.

Hy hie dy útnoeving oanomd, sei er en do joech er my it sa hwet heal en heal yn de mûle om den hjir by úzes út fen hûs to kommen. Nou, ik wier fen sels daedlik bired om him dy eare oan to bieden, en sa habbe wy it nou den steld, dat hy hjir trije dagen komme seil. Hy is in by der hanten baes (*Nei in amerij twiskenpoas, wylst hy Marije, dy mei de holle foardel drok sit to naeijen, strak oansjocht, forfolget hy*): Hy is in by der hanten baes, sei ik.

M a r i j e.

Ja, dat hear ik wol.

B i n n e m a.

Hea, it is omtrint aste net oer him prate wolste. Is it dy mûlk net nei 't sin, dat er hjir út fen hûs komme seil; den moatste it mar sizze.

Mar i j e.

Och, hwêrom scoe my dat net nei 't sin wêze? Hy komt hjir wis om it feest, mar net om my. Wy habbe neat mei elkoar út to stean.

B i n n e m a.

Nou né, mar jimme fâlle sa hwet yn de seldejierren; oars sein, jimme binne jongfolk mei elkoar en noutocht ik, dat dy dit ris tige oanstean scoe, tomear ek, omdat hy eigentlik de man is, dy 't ús for in great ûnk biwarre hat.

Mar i j e.

Dat is wier — do 't ús hynsders op de reis nei it Sindelingsfeest bang waerden for de tram, as Gysbert der do net west hie, wy hiene wis in great ûngemat krige. — Mar hwet sei heit nûs, scil hy hjir de feestrede hâlde?

B i n n e m a.

Ja, dat hat er my forhelle.

Mar i j e.

Scoe er dêr for birekkene wêze?

B i n n e m a.

Dat scoe ik al tinke, hwent hy is foarsitter fen de forieniging to Wetterwyk, en ho scoene hja him der oars ek ta forsûkje?

Mar i j e.

Ik wit net, mar in graenkeapman dy 't neat mear leard hat as in gewoane boere-skoalle-jonge, en dy in feestrede hâlde, ik moat sizze, dat it my net alles ta liket.

B i n n e m a.

Ja, sjoeh ris, Marije: Sokke dingen, dêr habbe hja net

sa'n greate geleardheid ta nedich; as hja de goede geast mar hadde, den rint dat fensels los; ommers yn âlde tiden, sa lêze wy, den stie der mar ien op út it folk en dy spriek sa 't de geast him joech to sprekken, en dat is it wiere.

Marjje.

Hwet hat heit altyd noch âlde stellingen yn 'e holle.

Binnema. (*koartwei.*)

En dou nije. — Mar wol ik dy gau ris hwet oars sizze famke?

Marjje.

Nou?

Binnema.

Sa'n nijljochter as dy Jan Roazema kin lang net út tsjin Gysbert Sûnderfan.

Marjje.

Heit seit it, en ik hear it.

TWADE TOANIEL.

Binnema, Marjje en Djûwke.

Djûwke. (*Sa hwet to siden, wylst
hja in stoel nimt, en
by de tafel skikt.*)

Dat is hjir in praetsje oer de feinten leau ik; dêr moat Djûwke hjar slydtsje ek effen by skouwe. (*Lûder tsjin Binnema*) Al het men ek tearen yn de foarholle, dêrom kin it herte yet wol fieling hadde for de ljeafde; hwet sizze jou oars, boer Binnema?

Binnema.

Ja Djûwke, dat kin sa wol wêze, mar ik forhelle

Marije sa, dat keapman Sûnderfan hjir oansteande útfen-
hûs komt

Dj û w k e.

Jawol; en hwet seit Marije der fen? Der tige mei
yn 't skik fen sels?

B i n n e m a.

Dat hie ik forwachte, Djûwke, mar dat pakt oars út.

M a r i j e.

Och, dat moat heit nou net sizze. As Gysbert hjir útfen-
hûs komt, den seil ik him, hoopje 'k, goed bihandelje en
bijegenje, ha der mar gjin noed mei.

Dj û w k e.

Mar dou sjochste him net mei forlangst to mjitte.

M a r i j e.

Och heare né!

B i n n e m a.

Kom, kom'dou, mei dyn »och heare né!» Skamje moatste
dy, aste sokke wurden úterste. Mar doch mar tiid; ôfjet
wirdt wol ris foer.

Hark ris, Marije! Wij habbe net nedich, âlde kjellen
út de sleat to heljen, mar dy Jan is in frijtinker; 't is
ien, dy 't oan God noch syn gebod leaut, en ik fortrou
datste sa wiis wêze scilste, om nea wer mei him yn to
silen. God helpt, dy 't him sels helpt, hat er my to
hâlden jown, do 't ik tsjin him praette oer ús ûnnachtig-
gens, dat wy út us sels neat kinne, dat wij alles habbe
moatte troch de genade. Né Marije, dou meiste boaskje
mei hwa aste wolste, mar nea mei ien as Jan.

M a r i j e.

Heit hat him it hûs forbean.

Binnema.

Dat hab ik, en hy moat it ek nea bisiikje om hjir ea wer in foet oer de drompel to setten.

Djûwke.

Dat is de stôk by de doar, en hwet Gysbert oangiet, dat is by my in bêste feint. Ik ha by syn âlden wenne — mar selden sokke, hjer!

Binnema.

Jou kinne him dos yn syn opstean en lizzen gean — mar Marije hat tofolle ynsoegd fen dy antikrist, hwa wyt as hy net ta de frymitselerije beheart.

Marije. (*Róllet hjar naeijen by elkoar in giet oerein.*)

Kom, ik gean mar nei de keamer, den kinne jimme dit petear togearre mar forfolgje... (óf).

TRÊDDE TOANIEL.

Binnema en Djûwke.

Binnema.

Dêr ha wy dat

Djûwke.

Ja man, it is hjir tsjinwirdich in spultsje fen : »krûdtsje, krûdtsje roed my net.”

Binnema.

En dat allegearre om dy séman.

Djûwke.

't Is sa. Mar as in jongfaem, lyk as Marije, ienkear de rjochte Jozep foar 't lûk hawn hat, den is de smaek bidoarn.

Binnema.

Hwet prate jou fen de rjuchte Jozep! Jan, in jonge dy 't oan God noch syn gebod leaut, dy 't wol yn de herberge komt, mar nea yn de tsjerke? Djûwke, Djûwke! ljeaver scil ik Marije nei it tsjerkhôf bringe, as dat ik tastimminge jaen scil... dat... dat... dat...

Djûwke.

Bidarje jou boer! bidarje jou! dit giet to hird. De wyn waeit altiid lang net út de selde hoeke. Jou moattegjin warden sizze, hwêr 't jou letter birou fen krije kinne.

Binnema.

Jou habbe gelyk Djûwke, alhiel gelyk; it is goed fen jou, dat jou my yn de reden fallen binne, mar dat it my allerfreeslykst yn de wei is, dat Marije sa handelt, dat is wier, en dat ik op Jan tsjin ha, wolnou dêr hab ik, mien ik, goede grounen for. Mar hwêrom rint hja nou wer sa rimpen by ús wei?

Djûwke.

Fen sels, it hoarntsje in bytsje kniesd en den giet dat sa.

Binnema. (*drinkt op en set de stap nei de doar.*)

En nou foart wer mei de noas yn in roman tink ik, hwent dat is yn de lêste tiid by hjar ek skearing en ynslach, ik moat ris efkes sjen. (óf).

FJIRDE TOANIEL.

Djûwke (*allinne, redt de kofjefafel op*).

Ja man, om de bern altiid nei 't sin to plak to krijen, dat is for mannich âlder in toer; den is 't mar better âld faem, lyk as ik, howol dat syn biswieren ek al wer hat, dat altiid allinne jouns nei bêd..... ik scil der mar

neat mear fen sizze, alles went, mar it iene gouwer as it oare. 'k Hie altiid tocht, dat de boer my yet ris oan krûpe scillen hie, en 't is ek noch wol mûgelik, mar ik moat siker sizze, dat it my bigjint to fortretten. As it moade wêst hie, dat de fammen nei de feinten ta gean koene, lyk as de feinten nei de fammen geane, den wier ik gjin âld faem wurden, dat wit ik wol en ik leau ek dat der sokke fammen wol mear binne to finen.

Mar kom, ik pak dit rommeltsje nou mar by elkoar en siz tsjin Marije, dat hja de finsters ticht docht, 't bigjint jounich to wurden, de boer scil de lampe wol op ha wolle. (*Hja giet mei it koffyspil ôf.*)

FIIFTE TOANIEL.

Mar ije (*allinne, komt op en liket
wol yn stúdsje to wêzen.*)

O ja, ik scoe de finsters ticht dwaen, sei Djûwke. (*Hja docht dat.*) Mar hwet in núver wird fen heit: »'k Scil leaver dy uei 't tsjerkhôf bringe, as dat ik myn tastimming jaen scil om dy oan dy Jan Roazema to forbinen.''

Fensels! as ik mar mei dy Gysbert woe, dat scoe heit wakker oanstean; mar den..... den ljeaver..... mar né, gjin rare wurden en winsken, lyk as heit. (*hja giet op de tûnbank sitten.*)

Heit mient mar dat Jan oan Gôd noch syn gebod leaut, omdat er séman is en nea yn de tsjerke komt. Scoe it den wier wêze, dat, dy 't nea yn de tsjerke komme, ek net oan God leauwe? O, né! ik wyt alteast, dat Jan in ljeaffend, wolmienend hert bisit, en graech in oar bystean wol yn ûnk en need sa folle hy mar kin. (*hja sucht.*) Och, hwet is it al binaud.

SECHSTE TOANIEL.

M a r i j e en J a n.

(Jan komt oer it stek hinne klatterjen.)

J a n.

Jawol binaud, in hiele toer om hjir oer hinne to kommen.

M a r i j e *(kjel oerein.)*

Bist dou dêr, Jan?

J a n.

Ik sels en 'k ha dy hwet to fortellen, dat tige nedich is.

M a r i j e.

O, as heit ef Djûwke hjir ris komme!

J a n.

Lit komme hwa as wol, mar ik, ik kom by dy.

M a r i j e *(ûnrêstich.)*

Och Jan, siz it my sa mar.

J a n *(heal oer it stek.)*

Né, famke, né, ik scil, ik wol, ik mei net oars, ik moat hjir efkes by dy wêze. *(hy springt op de groun.)* Sjen sa, dêr bin ik al, *(hy nimt Marije beet)* en nou mar alderearst in goede smok.

M a r i j e *(him sêft ôfkearjende.)*

Stil Jan, nou net sa oangean, hwent tink om heit en Djûwke; dy binne hjir foart by en as hja ús ris oer 't mot kamen, den wier der gjin rie ta.

J a n *(sjocht om him hinne.)*

Der haste gelyk oan fanke, mar stil ris, dêr kinne wy, leau ik, wol in skoatteltsje foar strike.

(Jan giet oerein, nimt in prikke, dy 't dêr op de groun leit en forfolget:)

Hjir leit in grouwe prikke, en dy triuw ik troch de ring fen de doar, *(hy docht dat)* en den kin der for fêst nimmen ûnforwacht by ús komme. Sjen sa,

(nou nimt hy Marije by de hân; laet hjar nei de tûnbank en seit:

en nou geane wy hjir hwet smûk by elkoar op de tûnbank sitten en ik seil dy fortelle.....

Marije *(sjocht skril om hjar hinne.)*

O Jan, hwet binne wy hjir op 'e kweade njuggen.

Jan.

Dat wyt ik, en dêrom koart. *(hy krijt in brief út de bú, en jout dy oan Marije.)* Sjoch hjir in brief.

Marije *(krijt dy oan, sjocht der efkes yn en seit den:)*

Moarn al wer nei sé?

Jan.

Ja Marije.

Marije.

En hwennear kom ik dy den wer to sjen?

Jan *(glimkjende).*

As ik werom kom.

Marije.

Nou gjin gekheid, Jan.....

Jan.

Wolnou, sa as yn de brief stiet, moat ik moarn yn Amsterdam wêze om dêr in lyts examentsje ôf to lizzen

en as ik dat rêd, den kin ik pleatst wirde as earste stjûrman op it skip dat hjit »de Hoop op segen»; — in moaije namme, wier? en kommadearre wirdt troch kaptein van Riesen; — en seil den licht in reis meitse moatte dy 't op syn koartst in oardeljier dûret.

M a r i j e.

In oardeljier! En komste den yn al dy tiid net thús?

J a n.

Né Marije.

M a r i j e (*oandien*).

O, foi! dy sé, dy sé! hwet binne der al in triennen om skriemd, hwet hat dy al mannich ljeatjend pear fen elkoar skûrd, dy 't oars sa ynlik graech by elkoar bliuwe woene. O, Jan, dy sé, ik bin der sa bang for.....

J a n.

En it is *myn* lust en myn libben. Mar lit ús der nou oer swije. Ik kom hjir nou om ofskie to nimmen.

M a r i j e.

En dat for oardel jier....

J a n.

Ja Marije, mar dêrom kinne wy wol oan elkoar skriuwe.

M a r i j e.

Ja, dat is sa, mar och, hwet jouwe tsien brieven tsjin oer ienkear by elkoar to wêzen?.... En nou moat krekt dy kliemerige Gysbert by úzes út fen hûs komme.

J a n.

Hwet is dat?

M a r i j e.

Gysbert Sûnderfan seil trije nachten by ús út fen hûs komme.

J a n.

Ik hie it wol tocht, hwent ik wiste, dat er útnoege wier, om de feestrede te hâlden. — Mar, Marije, dou fortrouwste dy sels wol, net?

M a r i j e.

O, jawol, mar heit is in trochdriuwende man.—

J a n.

Hark ris, Marije, nou gjin swiersettichheden, hwent moasten wy nou al in tiid lang to mûk by elkoar komme, de tiid dy 't ús nou foar de doar stiet, kin in goudene ûre oanbringe.

Dat Gysbert hjir komt, dat is neat. Gean mei him om as in frij taem: en as ik den mei de tiid werom kom en it goed makke ha, ja, as ik den ris kaptein wier, Marije, hwet scoeste der wol sizze? En hwet scoe dyn âlde heit den to praten ha? Hy koe den foar eagen sjean, dat myn libbens-opfetting mear is as boartsjen en pleisier meitsen.

M a r i j e (*ljeaftlik.*)

O Jan, hwet scoene wy lokkich wêze, as wy sa as nou altyd en altyd by elkoar wêze koene, en nou yn oardel-jier elkoar net wer sjen ! . . .

J a n.

Marije, ús wei dy leit nou ienkear net oars, en om elkoar it herte nou weak to meitsen, och it jout ús súver neat; wy dogge der ús sels mar lêst mei oan, sûnder dat ús lot der eat om foroaret.

M a r i j e. (*mei in sucht.*)

Dat is wier, allegearre wier.

Jan.

Wolnou den fanke, lit ús den ljeaver skiede mei in bliere troanje en mei de hope yn ús herte, dat wy nei dizze tiid fen skieden elkoar soun en wol wer fine scille. Hwent siker wier, sa min as ik de stjerren telle kin, dy 'thjir boppe ús oan de himel steane, sa min seil ik as God my 't libben sparret dy forjitte, dy forlitte.

Marije.

O Jan, ik sjoch it oan dyn eagen, datste it tinkste hwetste seiste, en dêrom swar ik dy, dat. sa min myn hân de wolken rikke kin, sa min seil ik dy ûntrou wirde.

Jan.

Bêste faem! lit ús beide disse wurden ûnthâlde en sa nou skiede. (*Hja falle elkoar yn de earmen, mar wiles biggjint Binnema oan de doar to hoarten en to klopjen en ropt: Ho, wol dy doar net op?*)

Marije.

O Hearink, dêr is heit, lit my gau los, en sjoch datste foart komste.

Jan (*hastich oer it stek klatterjende.*)

Ja fanke, as ik my yn in fûgel foroarje koe, den fleach ik, mar nou moat ik klatterje as in kat: lykwols seil de âlde my net komme to sjen. (*As er boppe op it stek sit, roppe hja yet tsjin elkoar fen: Farrewol, farrewol! wylst Binnema jimmer op de doar kloppet en oan Marije ropt om de doar iepen to dwaen. As Jan foart is, docht Marije de stôk fen de doar en seit den): Ho 't de âlde dit nou ris nimme seil; — as der nou mar net en raer ûnwaer los boarst.*)

SAUNDE TOANIEL.

Mar i j e en B i n n e m a.

B i n n e m a (*komt hastich op en giet
flak foar Marije stean.*)

Hwet is hjir bard? Hwa hat hjir west?

M a r i j e (*forlegen mei de stôk
yn de hân.*)

Gjin, gjin gjin . . ien

B i n n e m a (*lilk.*)

Dat is wol wier, liich nou net, hwent ik ha heard dat hjir praten wirde. Wier it Jan Séman, dy antikrist, siz! 'k Wol 't witte, foart op slach; spreke op en siz de wjirheid. (*Marije liket nou alhiel biteutere; namste lilker wirdt Binnema, en forfolget wylst him it each op de stôk falt: En hwet moaste mei dy stôk? Ha jimme dy dy op de doar hawn? (Hy omtskûrt hjar de stôk.)*)

Wel dou flarde! it skeelt my de helt net ef ik jouw dy in lawiebes; scilstou my sa om de tún liede?

ACHTSTE TOANIEL.

M a r i j e, B i n n e m a en D j û w k e.

D j û w k e (*forheard.*)

Hwet is der nou to dwaen?

B i n n e m a.

Ja, dat meije jou wol freegje, Djûwke; 't is minder as min. Marije hat hjir immen by hjar hawn wylst hja disse stôk op de doar hiene, en dat seil wol nimmen oars wêst habbe as Jan. O Djûwke, de grize giet my oer de grouwe; (*foars tsjin Marije wylst hy mei de stok drûgt*)

Marije, Marije hwet dochst, dou my in lêst oan! (*Hy underhellet de stôk.*) Sjoch datste hjir wei komste, divelsk fanke, der 'k sa'n wird om siz. (*Marije hastich ôf.*)

NJUGGENDE TOANIEL.

Binnema en Djûwke.

Djûwke.

Bidarje jou boer! bidarje jou! Jou bringe jou sels alhiel út de liken. Ik liet hjar strak ljeaver in kapittel út de bibel lêze, hwêr hjar kwea gewisse ris troch oan 't sprekken komt; dat achtsje ik better en forstanniger as jou sa lik to meitsen.

Binnema.

Ja Djûwke, jou kinne wol hwet sizze, mar 't is om-mers om siedend to wurden.

Djûwke.

Dat is sa boer, dat is sa; mar siker, lit jou nou riede; bliuw forstânnich, gean nei hjar ta en siz it yn goedens.

Binnema.

'k Moat hjir to minsten mar wei, mar sok dwaen fen Marije it is sa wier om hoarnsiik to wurden, dat is 't. (ôf)

TSIENDE TOANIEL.

Djûwke. (*allinne, set de tafel en stoellen hwet oan de kant.*)

Dit is in boel mei in byboel hjêr — mar ik ha nou it hiele spil for goed yn de lampe.

Binnema kin wol heech en wol leech springe, altyd wol in weitsjend each hâlde, dat Jan en Marije net by elkoar komme, mar 't jout him neat; hwent as in feint

en in faem it elkoar goed miene, al binne de âlden der ek noch sa op tsjin, der komme altiid wol ris ûnbiwekke eagenblikken, en hwa 't goed op elkoar minte hadde, lizze by nacht en by dei op de loer om by elkoar to kommen. 't Is sa as it sprekward seit: »Jei de ljeafde de doar út, hja komt ta'n finster wer yn.» Mar kom, ik moat de boer mar ris wer efter de boksen; — dy ljeafde! dy ljeafde!

I T G I R D Y N S A K K E T.

Twade Bidriuw.

It toaniel is de keamer fen Binne Binnema.
Alles sjocht er knap en eptich út. Oan de iene
kant hinget it portret fen Binnema syn wiif.

EARSTE TOANIEL.

M a r i j e. (*allinne, sit by de tafel
mei in boek foar hjar.
de lampe barnt.*)

O, hwet hab ik in lêst fen dy útfenhûzery; Gysbert
is wakker oanfallich en fleurich tsjin my, 't is my siker
yn 'e wei, dat ik sa stroef en strak werom bin, mar ik
kin net oars.

Heit stie der my yet al gans op oan, om mei nei de
feestfiering, mar ik ha sein, dat ik net rjocht goed wier
en dat ik dêrom graech thús bliuwe woe. O, ik kin it
wol taeste en fiele, dat heit en Gysbert it selde doel hadde;
oars scoe de iene de oare sa net flikflaeije; dy hiele

Trou ef Untrou.

útfeenhúzery mei Gysbert syn preekjen der by, ik hab it yn de lampe. Ik bin mar bliid dat hy der moarn wer op ôf giet. (*hja giet mei de hân oan de holle sitten, Djûwke komt op.*)

TWADE TOANIEL.

Mar i j e en D j û w k e.

Ho is 't Marije, yet al gelyk? foi ju, dit treft sa min as 't kin.

Mar i j e.

Och hwêrom?

D j û w k e.

Wol, aste goed en flot west hieste, den hieste wis mei nei de feestfiering gien, net?

Mar i j e.

Misskien wol.

D j û w k e.

Fy, hwet is min koart oanboun. Pas mar op, dat de kat dy net kryt. Mar ik kin dy ek wol oars oan komme, famke....

Mar i j e.

En ho den?

D j û w k e.

Och tink nou net dat ik fen ien Maeije sa âld al bin; 'k ha mear ûnder 'e eagen sjoen as dy.

Siker Marije, meitse my nou net wiis, datste net goed biste, dyn hiele ûnpatlikheid is mar koalforkeapery om thús to bliuwen.

M a r i j e.

En as dat nou sa ris wier, scoene der den ek reden for bistan kinne?

D j û w k e.

Reden ef gjin reden, ik fyn it net goed, datste sa hândelste, mar fen sels, 't is Jan Séman dy 't dy yn de mage sit.

M a r i j e.

Dat sizze jou.

D j û w k e.

Ja, dat siz ik, en dou moatste yn dy sels mar út meitse, as ik wjirheid siz ef net. Mar hwet Jan oangiet, ik woe him net ha, al fleach er my nei.

M a r i j e.

En hwêrom net?

D j û w k e.

It wiif oan wâl, de man yn sé, jout yn it bêd in lid-dich sté.

Hwet hat in wiif oan hjar man, as dy altyd op reis is en foart is, en mar hiel komselden ris thús komt?....

Né, ik gjin séman.

M a r i j e.

Den hiene jou ljeaver in skoenmakker tink ik, dy 't alle dagen bij jou yn de hoeke fen de keamer siet te klopjen en to piktriedlûken.

D j û w k e.

Nou ja, alteast folle ljeaver as in séman — Mar hark ris, Marije, as ik yn dyn plak wier, den scoe 'k Gysbert Sûnderfan net ôfringje, mar him stiltsjes yn de wacht slepe.

M a r i j e.

Dat koene jou ek wol ris bisiikje.

D j û w k e.

Ik ?

M a r i j e.

Ja jou.

D j û w k e.

Slaen nou net bûten, hjer! Gysbert en ik skele to folle yn jierren, en den de cinten....! né fanke dat kin de brúne net lûke, en bûten dat, hy scoe fen my ek neat witte wolle.... Mar lit ús nou ris forstandich prate.

M a r i j e.

En hwet wolle jou den ?

D j û w k e.

Ik wol, datste dy hwet skikke scilste, der dogste dyn heit in hiele deugd mei, hwent dy is mei liif en ziele alhiel foar Gysbert, en hwet is it for dy sels ek folle rommer as sa'n gekreun en gestin oer dy Jan Roazema. Dou meiste him doch net ha. Né, as de boer en Gijsbert strak fen de feestfiering thús komme, den scoe 'k de wynbrouwen mar hwet op lûke, en ik krúpte Gysbert fleurich op side, en ik frijde ris in deuntsje mei him. Sa die ik.

M a r i j e.

Elts syn sin, Djûwke, safolle as min it krije kin. Ik leau, dat dat it wiere lok oanbringe scil — mar — hark der binne goeds by de doar.

D j û w k e. (*docht iepen.*)

Den is 't feest wis ôfroun. Ho 't it nou ris foldien hat.

TRÊDDE TOANIEL.

Mar i j e , D j û w k e , K n o b b e e n J e t z e .

J e t z e .

Dêr binne de jongelingen al wer.

D j û w k e .

Dat sjogge wy , en ho hat it foldien?

J e t z e .

Ho 't foldien hat? As potstrou mei lollemanstip, en dat stiet yn de bibel.

D j û w k e .

Ei jonge, dou witste der neat fen, hear ik wol. Forhelje jou ús yn pleats ris, Knobbe.

K n o b b e .

Dat kin ik koart dwaen. De gearkomste wier yn de herberge, sa as jimme witte. De leden fen de forieniging wierne der mei hjar »dames" sa 't dat hjitte. Wy, en mear sokken waerden ta litten as wy de man tsien stoerren joegen en sa kamen wy der den by.

De keamer wier mei grien opmakke, en Master liet hwet sangen sjonge.

J e t z e .

Ja, en allegearre op de wize fen: beppe hjar âld skoart.

D j û w k e .

Hâld dou dy nou efkes stil. En fjirder, Knobbe.

K n o b b e .

Do kaem Gysbert yn de praetstoel en forhelle ús, hwa de oprjuchters wierne fen de forieniging, en dat dy nou tsjien jier bistien hie....

Jetze.

En dat op in dreun, lyk as ús âlde kat, as dy Djûwke yn de skirte leit to spinnen.

Djûwke.

Ik woe wol datstou dy nou efkes stil hâldste.

Jetze. (*to siden.*)

It is in rare graenmosk, hjer!

Djûwke.

En ho gyng it fjirder Knobbe.

Knobbe.

Do is hy bigoun to preekjen oer de fal van Adam, troch dat Eva hjar forliede liet troch de slange yn it paradys, en dat brocht er sa hwet oer op hiel it minske-dom, nammentlik, dat wy troch dy fal allegearre ûngelok-kich wurden binne, en nou troch de genade fen God bikeard wurde kinne, om sa ienkear de geloksillige himel binnen to kommen.

Djûwke (*mei in sucht*).

Nou, den scil it wol moai west habbe.

Marje.

En dat hjitte nou in feêstrede?

Jetze.

Alhiel in klokliederij om der by yn de sliep to fallen; ik ha tominsten njuggen teld, dy 't for goed yn de dolle joris wierne.... mar.... hark! dêr binne de boer en Gysbert wis. Nou wy nei 't bûwthûs, Knobbe. (*ûnder dit lêste sizzen fen Jetze wirdt der oan de doar tikke en Djûwke giet der hinne.*)

K n o b b e.

Dat scil de baes wêze.

Jetze (*yn 't ôfgean.*)

En lit ús ris dreame fen dy moaije apel, dêr 't Adam sa roppich ynhapte en dat him nei dy tiid opbriek as oanbarnd apelsmots.

Djûwke (*bistrafjende tsjin Jetze
wylst hja Binnema en
Gysbert yn lit.*)

Jetze, Jetze, tink er om, dat spotters spotters lean krije.
(*Knobbe en Jetze ôf.*)

FJIRDE TOANIEL.

Marïje, Djûwke, Binnema en Gysbert.

Binnema, (*fleurich wei*)

Dat habbe wy wer hawn sei de boer en hy hie nei de lânhearre ta wêst to grou iten, en it hie him lekker smakke. Kom Marïje, set dalik ris in flesse wyn op tafel mei fjouwer glêsen. (*tsjin Djûwke.*) En helje jou de sigaren ris út de oare keamer. (*Marïje en Djûwke beide yn de skrip. Djûwke ôf.*)

FIIFTE TOANIEL.

(*De foarigen sûnder Djûwke.*)

Binnema.

En ho is 't nou mei dy, Marïje?

Marïje.

Och, yet al wakker gelyk.

Binnema.

Nou, it spyt my den dealis, datste net mei wêst haste.

Gysbert.

Ja, my ek Binnema, hwent ik scoe der foarearst danich mei op 't snjit wêst hadde, as Marije my de eare oandje, om nei my to harkjen; mar twaed, as hja der wêst hie, den hie hja net om lichamelike krankheid hoegen thús to bliuwen.

Binnema.

Sa is 't krekt, Sunderfan.

Gysbert.

Marije wier nou net soun, en dêr kin men neat tsjin sizze; mar, och, siik to wêzen nei den vleesche is noch neat by siik to wêzen yn de siele. O, wy witte it wis alle trije; — ús opstean en ús lizzen gean is beide yn heger hannen en wy ûnmachtige minsken meitse faek plânnen, dy jimmeroan foridele wirde. Doch lokkich de minske dy 't sizze kin: alles hwet ik doch en ûndernim, doch ik as in tsjinstfeint yn de freze des Heeren. (*Marije hat nou in flesse wyn en fjouwer romers op tafel brocht, en trije romers ynskonken.*)

Binnema.

Alhiel myn opfetting. Mar kom, lit us nou ris priuwe. Jou hadde it joun sa knap makke, dat ik der graech in flesse for oer ha.

Gysbert.

It foldocht my, Binnema, soks fen jou hearre to meijen, hwent it kin my noch al frij hwet skele, út hwet mûle ik sokke wurden fen goedkarring hear, om 't elts besit de kinnisse net, om deroer oardiele to kinnen. (*Djuwke komt op mei sigaren. Marije stiet foar it portret.*)

SECHSTE TOANIEL.

(De foarigen en Djuwke.)

D j u w k e.

Hjir binne sigaren (*Hja set se op 'e tafel*).

B i n n e m a.

Moai sa (*tsjin Marije en Djuwke*.) En skik nou beide efkes mei yn de rige. (*Djuwke docht dat;— tsjin Marije*): Hé Marije, dou hast mar trije romers ynskonken, hwa scil nou forby?

M a r i j e.

Ik.

B i n n e m a.

Dou?

M a r i j e.

Ja, as 't heit net skele kin, den woe ik sa ljeaf wol nei béd.

B i n n e m a.

'k Scoe graech sjen, datste ús hwet selskip hâldtste, mar fen sels, aste net goed biste, den is it better op béd.

M a r i j e (*nimt in lampke yn de lân, stekt dat op*.)

Den siz ik jimme mar: goenacht.

De oaren.

Nacht Marije, wol to rêsten!

G y s b e r t.

En fen herten betterskip, fanke!

(Marije ôf).

SAUNDE TOANIEL.

Djuwke, Binnema en Gysbert.

Binnema.

Oars altyd soun en nou krekt sa.

Djuwke.

Ja, hwet scil min der fen sizze, mar is der ek in ro-
merfol for my yn skonken, boer?

Binnema.

Jonge ja. Kom lit ús alle trije mar ris priuwe, yn de
hope, dat it moarn hwet better mei Marije is.

Gysbert.

Op Marije hjar betterskip. (*Hja priuwe alle trije ris.*)

Djuwke.

Der wirdt den wol ris sein, dat wyn heare-dinken is,
mar dy diveker, as Djuwke it ek mei.

Binnema.

Kom, smakket it goed?

Djuwke (*mei 't glês wer efkes
oan de mûle.*)

Nou dat siz ik jou.

Gysbert (*tsjin Binnema*).

Mar sa 't ik ûnderweis tsjin jou sei, scoe dat net it
bêste for jou wêze, hwet jou dwaen kinne?

Binnema.

It komt my net sa min foar, hwent it is langer in spil
om in goed plak út to siikjen hwêr 't jins jild goed rinte
docht en den teffens ek biwarre bliuwt.

G y s b e r t.

Jy kinne jou der oer briede. Ik bied it jou oan.

D j u w k e.

Hwet is dat? — as ik freegje mei.

B i n n e m a.

Ja sjoch Djuwke, ik kaem niis sa tsjin Gysbert to sizzen, dat ik jild lizzen hie, dat ik eigenlik nearne bitrou, en do sei Gysbert sa, dat hy dat wol brûke woe en koe, for in bihoarlike rinte, den wier it yn in feilige haven.

D j u w k e.

Ik scoe sizze, dat jimme elkoar hjiryn alhiel passe; en oeh, ik sjoch sa goed wol om my hinne, it wirdt hjir mei de tiid dochs ien famylje.

B i n n e m a (*glimket.*)

Jou flappe der alles altyd yn ienen sa mar út, hwet jou op it herte leit.

D j u w k e (*priuwet ris.*)

Nou ik missiz der neat oan, wol Gysbert?

G y s b e r t.

Jou habbe gjin sân yn de eagen, sa komt it my al for.

B i n n e m a (*tinkende.*)

En jou seine, dat jou it jild den foart wol habbe woene?

G y s b e r t.

Ja, as jou der ta bislûte kinne, Binnema, den scoe 'k it foart wol habbe wolle.

B i n n e m a (*oereingeande, tsjin Djuwke.*)

As jou nou Gysbert in stikje pompier joegen en pinne

en inket, den koe dy efkes in biwyske skriuwe, wylst ik it jild ré siikje.

G y s b e r t.

Jonge ja, dat kin wol. (*Djuwke docht dat*)

B i n n e m a (*yn 't ôf gean.*)

Tsientûsen goune — en fjouwer prosint seinen jou, n't wier?

G y s b e r t.

Ja, dat ha wy steld, en as jou my in healjier foarút waerskouwje, den is jou jild disponibel.

B i n n e m a.

Wolbegrepen (*ôf.*)

ACHTSTE TOANIEL.

D j u w k e en G y s b e r t.

D j u w k e.

Jy habbe it goed by de boer stean, feintsje; hwent jildsaken is er altyd bare forsichtig mei.

G y s b e r t (*fortroulik.*)

Dat komt my ek sa foar — Mar hark ris, Djuwke; Kinne jou en ik fortroud mei elkoar prate?

D j u w k e.

Fortroud mei elkoar prate, dat scoe 'k al miene, wy kinne elkoar ommers fen âlds.

G y s b e r t.

Dat is wier, wy kinne elkoar fen âlds, en nou wol ik mei ús beiden hwet nijs bigjinne.

D j u w k e.

Hwet nys? En hwet den, ju?

G y s b e r t.

Dat scil ik jou sizze: 't Is my om de dochter, en jou om de boer to dwaen.

D j u w k e.

Fen sels, neat oars.

G y s b e r t.

As wy nou beide ta ús doel komme scille, den moat de iene de oare helpe. Ik jou, om jou de boer to krijen, jou my, om ik Marije to krijen.

D j u w k e.

Dat is siker net sa min út tocht, mar ho scille wy dat ha?

G y s b e r t.

Jou Marije tige moaije forhalen dwaen, dat ik folle better, aerdiger, knapper feint bin as Jan Roazema, dat hja folle mear yn oansjen komt, as hja mei my boasket as mei Jan en alsa foart hinne, dat ik, koartom in wûnderbaerlik bêsten bin.

En den scil ik Binnema wol yn 't ear knipe, dat jou gelykenis hjir op ierde net mear is; dat jou fjirsten to goed binne om syn húshâldster te wêzen, dat jou it wirdich binne om syn wiif to werden, dat jou yn ien wird in Ingel binne.

D j u w k e.

Nou nou, hwet kinne jou it sizze.

G y s b e r t.

Mar der moat mear dien wirde. Om earst mar ris mei myn saek to begjinnen. Sjoch, nou 't Jan for sa'n lange tiid nei sé ta is, scil hy wol gau ris oan Marije

skriuwe en Marije oan him. Nou wol ik biarbeidsje, dat Marije Jan syn brieven net yn hannen kryt, om sa it tinsbyld bij Marije op komme to litten, dat Jan net mear om hjar tinkt, bigryppe? om dêr troch sels mear by hjar yn de ginst to kommen.

Ik bin tige yn de kinde mei jimme postrinder; dy hat mei Jan nei skoalle gien, net allinne, mar nêst him op de bank sitten, sadwaende kin dy Jan syn hân op in hier ôf. Nou wol ik mei him klear sjen to spyljen, dat hy de brieven, dy 't Jan oan Marije skriuwt, oan jou oer jout, en den jouwe jou se my. Ik lês syn skrift en sûnder him to anderjen, wol ik toch swijen bisiikje, om de gemienschap twisken Marije en Jan to forbrekken.

D j u w k e.

Mar as ik dy brieven, dy 't fen Jan komme, oannim, en efterút hâld, bin ik den net ûndogens?

G y s b e r t (*mei in falske laits.*)

Undogens? Hwet praet jou fen ûndogens! De wrâld is roech, en dy 't him net rêdde kin is sloech. En bûten dat, jou handelje den alhiel yn de geast fen Binnema, dy 't, sa 't jou witte, tsjin Jan, en foar my is, en as dat den slagget, dat Marije myn wiif wirdt — Hjirsa: (*Hy slagt Djuwke yn de hân*) den krije jou tûzen goune fen my.

D j u w k e.

Nou sjen dêr dat is de moeite oars al wirdich, sa'n grouwe tûzen goune koe ik sa makklik fortstjinje — lykwols hie ik de boer mar ljeaver, hwent ik tink sa: As ik dy ta man ha, den hab ik syn kaptael for de helt.

G y s b e r t.

Goed birekkene, en ik scil myn bêst for jou dwaen,

mar as ien en oar ús nou ris mislearret, dat ek ris barre kin, den woe ik der oars doch wol hwet in forgoeding for hadde, en dêr binne wy sa moai for yn de gelegenheid.

Djuwke.

En hwet den?

Gysbert.

Sjoch, ik skriuw in skildbekintnisse fen tûzen gounen; jouw dy jou strak oer, joa lêze dy lûd foar, mar lêze der fen tsjien tûzen. De âlde seil, sûnder sels it stik yn to sjen, mei dat jou dat foarlêze, opbergje, en de saek is yn oarder.

Ik bitelje him de rinte neffens tsientûzen gounen, mar wier 't nou ris, dat wy net ta ús doel kamen, hwet it boaskjen oangiet, wol nou, wy hiene njuggen tûzen gounen by de kop, en — parten dat togearre.

Djuwke.

Gysbert, Gysbert! „Het geld dat stom is, maakt recht wat krom is.”

Gysbert.

Krekt sa, Djuwke — en hâld dit foar eagen: der giet neat boppe in goed libben. Mar kom, lit my nou skriuwe: (*Hy bigjint to skriuwen, en seit den lûd op*): Ik — ondergeteekende — verklaar — bij dezen — ter leen — ontvangen — te hebben — van den heer — (*tsjin Djuwke.*) Ik skriuw mar fen: den Heer . . .

Djuwke.

Jawis, dat seil him wol oanstean.

Gysbert (*wer skriuwende*)

van den Heer — Binne — Binnema — de som van —

skriuwe en Marije oan him. Nou wol ik biarbeidsje, dat Marije Jan syn brieven net yn hannen kryt, om sa it tinsbyld bij Marije op komme to litten, dat Jan net mear om hjar tinkt, bigryppe? om dêr troch sels mear by hjar yn de ginst to kommen.

Ik bin tige yn de kinde mei jimme postrinder; dy hat mei Jan nei skoalle gien, net allinne, mar nêst him op de bank sitten, sadwaende kin dy Jan syn hân op in hier ôf. Nou wol ik mei him klear sjen to spyljen, dat hy de brieven, dy 't Jan oan Marije skriuwt, oan jou oer jout, en den jouwe jou se my. Ik lês syn skrift en sûnder him to anderjen, wol ik toch swijen bisiikje, om de gemienschip twisken Marije en Jan to forebrekken.

D j u w k e.

Mar as ik dy brieven, dy 't fen Jan komme, oannim, en efterút hâld, bin ik den net ûndogens?

G y s b e r t (*mei in falske laits.*)

Undogens? Hwet praet jou fen ûndogens! De wrâld is roech, en dy 't him net rêdde kin is sloech. En bûten dat, jou handelje den alhiel yn de geast fen Binnema, dy 't, sa 't jou witte, tsjin Jan, en foar my is, en as dat den slagget, dat Marije myn wiif wirdt — Hjirsa: (*Hy slagt Djuwke yn de hân*) den krije jou tûzen goune fen my.

D j u w k e.

Nou sjen dêr dat is de moeite oars al wirdich, sa'n grouwe tûzen goune koe ik sa makklik fortstjinje — lykwols hie ik de boer mar ljeaver, hwent ik tink sa: As ik dy ta man ha, den hab ik syn kaptael for de helt.

G y s b e r t.

Goed birekkene, en ik seil myn bêst for jou dwaen,

mar as ien en oar ús nou ris mislearret, dat ek ris barre kin, den woe ik der oars doch wol hwet in forgoeding for hadde, en dêr binne wy sa moai for yn de gelegenheid.

Djuwke.

En hwet den?

Gysbert.

Sjoch, ik skriuw in skildbekintennis fen tûzen gounen; jouw dy jou strak oer, joa lêze dy lûd foar, mar lêze der fen tsjien tûzen. De âlde scil, sûnder sels it stik yn to sjen, mei dat jou dat foarlêze, opbergje, en de saek is yn oarder.

Ik bitelje him de rinte neffens tsientûzen gounen, mar wier 't nou ris, dat wy net ta ús doel kamen, hwet it boaskjen oangiet, wol nou, wy hiene njuggen tûzen gounen by de kop, en — parten dat togearre.

Djuwke.

Gysbert, Gysbert! „Het geld dat stom is, maakt recht wat krom is.”

Gysbert.

Krekt sa, Djuwke — en hâld dit foar eagen: der giet neat boppe in goed libben. Mar kom, lit my nou skriuwe: (*Hy begjint to skriuwen, en seit den lûd op*): Ik — ondergeteekende — verklaar — bij dezen — ter leen — ontvangen — te hebben — van den heer — (*tsjin Djuwke*.) Ik skriuw mar fen: den Heer . . .

Djuwke.

Jawis, dat scil him wol oanstean.

Gysbert (*wer skriuwende*)

van den Heer — Binne — Binnema — de som van —

duizend gulden — tegen een — jaarlijksche — rente —
van vier — procent. Gysbert Sunderfan — Sjen sa
dat is yn oarder.

D j u w k e.

Ik wol nou hiel wol leauwe, dat jou in goede preek
opmeitse kinne (*strykt mei de hân oer de foarholle*). Mar
jonge, jonge, hwet wirdt dat in skiedenis, ik bin der
siker núver fen — 't sit my oan de kiel ta.. dat jild..
dat jild!

G y s b e r t.

Ja, der moat hwet om dien wirde. Mar kom, nou gjin
babbelegûchjes. Hjir sa! (*Hy skouwt hjar de romer ta.*)
Jou moatte mar ris priuwe, den seil 't wol hwet bikom-
me (*Djuwke docht dat. Gysbert forfolget*), en nou de âlde
strak mar gau ris yntaepje, en oanstean om to priuwen,
dat kin for ús beide gjin kwea . . . mar dêr is er.

NJUGGENDE TOANIEL.

D j u w k e, G y s b e r t en B i n n e m a.

B i n n e m a (*mei pompierjild yn de hân*)

Dat dûrre noch al efkes, n't wier?

G y s b e r t.

It hat my neat forfeeld; ik hab yn dy tiid in skild-
bekintnisse skreaun, en nou en den mar ris preaun fen
jou lekkere wyn.

D j u w k e.

Ja boer, jou moatte ek mar gau ris priuwe; (*hja
skouwt Binnema de romer ta*) in glês wyn, dat is gesoun.

B i n n e m a.

Den moat dat foart mar wêze. (*Hy drinkt de romer
leech.*)

D j u w k e.

Sjen sa, dat seil jou goed dwaen, en nou taepje ik foart mar wer yn. 't Is sa lekker!

B i n n e m a. (*hat de bril opset en telt it pompierjild Gysbert foar.*)

Sjen hjir sa Gysbert; tweintich bankjes fen trije hûndert, fyftsien fen twahondert en tsien elts fen hûndert, dat is krekt, tsien túzen meielkoar, as ik it wol ha.

G y s b e r t (*krijt it oan en telt it rûch nei.*)

Krekt op de kop ôf.

B i n n e m a.

Habbe jou die briefkes allegearre sa gau neisjoen?

G y s b e r t.

Ik hab in al to goed fortrouwen op jou sekúrichheid, om de moeite to meitsen, dy dingen allegearre nei to tellen. En lit Djûwke nou efkes de skildbekintennisse forlêze, den is dat safolle mar as ús tsjûge, for de wettigheid en earlikheid.

B i n n e m a.

Nou ja dat kin wol.

D j u w k e. (*lêst.*)

Ik ondergeteekende verklaar bij dezen ter leen ontvangen te hebben van den Heer Binne Binnema, de som van

tien duizend gulden, tegen eene jaarlijksche rente van vier procent.

Gysbert Sûnderfân.

(*Hja jout it Binnema oer.*)

Binnema.

Ja dat is sa goed. (*hy docht it yn 'e briedetas.*) En ik hoopje dat jou mar seine mei it jild habbe meije.

Gysbert. (*de briefkes opbergjende.*)

Ja, dat hoopje ik ek, tankje wol!

Djûwke (*skout Binnema de romerwer ta.*)

Toe, jou moatte ek ris priuwe boer, it wirdt oars alhiel kâld.

Binnema (*glimkjende.*)

Jou miene leau 'k, dat wy sitte to kofjedrinken.

Djuwke (*laket.*)

Jonge, jonge dat is der by troch hjer, it bigjint tiid to wurden om nei bêd.

Binnema.

Ik leau dat jou gelyk habbe, de fynste puntsjes geane der den op it lest ôf (*nimt syn glês yn 'e hân*) Dit stealtsje der út nimme, en wolle wy 't den mar ris heeger biisikje?

Gysbert.

Om my graech hjer, hwent de formoeienisse hat my ek al hwet oermastere. (*nimt syn glês ek op.*) Ta tankberens Binnema.

B i n n e m a.

It mei jou wol bikomme, man en yet ris tank for
jou trefflik wird.

D j u w k e (*hat nou in lampe ef in
kêrs yn in blaker op-
stitsen.*)

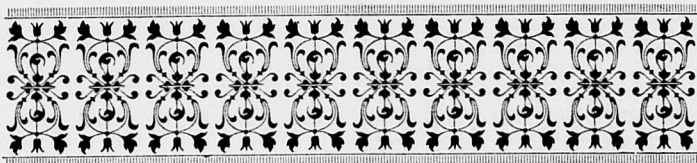
Hjir is ljocht.

B i n n e m a.

Moai sa. (*Hja sizze elkoar goenacht ens. en den geane
Binnema (mei it ljocht yn de hân,) en
Gysbert of. Djuwke bliuwt mei
in skrilke hâlding nei it portret sjende
stean, ûnderwilens*

SAKKET IT GIRDYN.

Trêdde Bidriuw.

It Toaniel is allyk as yn it Twade
Bidriuw.

EARSTE TOANIEL.

*Binnema en Marije sitte elts oan in kant fen de
tafel to koffjedrinken. 't Is joun, de lampe
barnt; Binnema smookt út in lange piip en
Marije lêst yn in boek.*

B i n n e m a,

Ik woe wol Marije, datste dat lêzen yn dy romantyske
boeken hwet lietste; dat hat nou de hiele joun al wer
dûrre; 't is as min in waexen byld by de tafel sitter hat,
en bûten dat leau ik ek, dat dat lêzen tige forkeard for
dy is.

M a r i j e (*sjocht op.*)

Forkeard for my; ho dat sa, heit?

Binnema.

Dat seil ik dy koart sizze. 't Is krekt as de fleur alhiel út dy giet, dou biste mar lang sa blijen blier net mear as it plichte.

Marije.

En scoe dat troch it lêzen komme?

Binnema.

Jawis, hwêr scoe 't oars fen komme? Sont datstou mei dat roman-lêzen bigoun biste to pielen, sont biste ek bigoun to kwinen.

Marije.

To kwinen, hie 'k tocht!....

Binnema.

Ja, to kwinen; — ho seil ik 't better sizze? Hwent foar dy tiid hieste in kleur as in roas, songste en kwinkekkerreste fen de iere moarn ta de lette joun, en nou heart min dy nea mear. Dyn troanje wiist it ek wol út datste net goed biste. Kom, doch dat boek mar ticht; ik mei it net mear sjen. (*Marije lêst yet stil troch, mar den bigjint Binnema lûder*): As it nou stichtelike skriuwers wieren, mar fen dy franske romans — 'tis krekt geschikt om in jongfaem lyk as dy, de holle op 'e rin to bringen. — Smyt dat boek der hinne, siz ik dy!

Marije (*wylst hja it boek ticht docht en op de tafel leit.*)

As heit dat sa habbe wol, den seil ik it dwaen; mar wit heit wol hwêr dit boek oer hândelt?

Binnema.

Né, en dat kin my ek neat skele. 't Is in roman, en alles hwet de namme fen roman hat, is by my gjin lêzen wirdich. Unfatsoenlike forhalen, ljeafdehistoarjes mei forlies ten goed en bloed, mei deaslach en selsmoard, hwêrby yen de triennen oer de wangen komme, as men yen der yn jout, en dat yn 't eintsjebislút oars neat is as kleare bare optinksels en leagens. — Né, aste lêze wolste, hwêrste hâldfêst oan haste, nim den de Bibel; dêr hab ik neat op tsjin.

Marjje.

En scoe dat allegearre wierheid wêze, hwet men dêr yn lêst?

Binnema.

Sokke fragen meiste tsjinoer dat heilige boek net dwaen. 't Is Gods wird, en wy, ûnmachtige skepsels, moatte leauwe, hwet dêr yn stiet.

Marjje.

En dat tsjin better witten oan? Hwêr bliuwe wy den mei ús eigen oertsjûging?

Binnema.

Hark ris, famke, dou witste, ho 't ik op sok praet tsjin bin. Wy, wy meije net oardielje oer de dingen Gôds; hwet gouwer aste dat boek, dat der foar dy leit for myn eagen wei bergeste, hwet ljeaver ik it ha, hwent dêr scilste dy antikristelike tinsbylden wol útsûgje.

Marjje (oereingeande.)

As heit der lêst fen hat, dat it boek op de tafel leit, den scil ik it wol nei de oare keamer bringe. (yn 't ôfgean

mei 't boek yn de hân): Ik fyn it oars sa moai, de titel is: »Met vuur gespeeld." (*óf.*)

TWADE TOANIEL.

Binnema (*allinne.*)

De titel is: »Met vuur gespeeld." Gefaerlik wirk scoe 'k sizze, mei fjûr to boartsjen, mar sa giet it man; dy skriuwers en skriuwsters arbeidsje mar op de hollen en herten fen de lêzers, teikenje hjar âlderhânne dingen sa moai foar eagen, dat hja der soms alhiel fen út 'e lieken reitse, en dat is just de slach. Hja wirkje op de forbylding fen hjar lêzers; — bringe sa mannich holle en herte yn ûnrêst, en dat is wol: »Met vuur gespeeld."

TRÊDDE TOANIEL.

Binnema en Djuwke.

Djuwke (*mei de krante yn 'e hân.*)

Hjir is de Ljouwter krante, boer.

Binnema.

Ja, dat is goed, liz him dêr mar del, ik scil der strak wol ris yn sjen.

Djuwke. (*giet sitten.*)

Skeelt der hwet oan? Jou binne oars altiid sa sly nei de krante, en nou der foart net ris yn kypje?

Binnema.

Ja, sjoch ris, Djuwke. Jou merke wis allike goed as ik, dat Marije net sa fleurich mear is as hja plichte.

Djuwke.

Nou der siz jou sahwet, dat ik net tsjin sprekke doar.

Binnema.

En hwêr komt dat fen dinne?

Djuwke.

Ja, hwet scil ik sizze? Hja is soun fen herten, better as 'k net wyt.

Binnema.

Nou ja, mar der skeelt oars hwet oan. Scoe dy Jan Roazema hjar ek noch yn de holle om spylje kinne?

Djuwke.

Hé, ho komme jou dêr sa by?

Binnema.

Ik wyt net Djuwke, mar 'tis krekt as ik der wol ris oan twifelje.

Djuwke.

Mar den scoe hja net oanhâlde mei Gysbert . . .

Binnema.

Dêr binne reden for, en wol disse: Jan hab ik it hûs forbean en Gysbert is my wolkom.

Djuwke.

Jou wolle dos sizze: dat hja mei Gysbert oanhâldt, net omdat it *hjar*, mar omdat it *jou* sin is.

Binnema.

Sa is 't krekt.

Djuwke.

En is dat net braef fen Marije? Hwet kin in bern mear loksillichheid jaen as nei âlders sin en wille to handeljen? „Eert uwen vader en uwe moeder en uwe dagen zullen verlengd worden,” stiet der skreaun, bikommerje jou dos net oer disse hânnelwize fen Marije.

Binnema.

Nou né, mar ik scoe sa graech sjen, dat it fanke wer tierich en fleurich wier sa as foarhinne. 't Bigreatet my Djuwke, dat Marije sa stil en forwêzen omgiet, altyd yn dy romantyske boeken sit to lêzen en al sa foart hinne....

Djuwke.

Mar as jou den tinke, dat dat troch de foroaring fen frijer komt, en dat graech wer oars hadde wolle, as jou der sels lêst fen hadde, wolnou den liet ik hjar stil hjar gong gean mei Jan.

Binnema. (*tige ernstich.*)

Dat nea, den ljeaver nei 't tsjerkhôf.

Djuwke.

Dêr siz jou swiere wurden, boer. Mar hwet geprottefottel hadde jou nou eigentlik oer de piperwinskens fen Marije. As Jan hjar sin nou ris is, en jou wolle dat net lije, den is 't wol to begripen, dat der hwet tiid oer forrinne moat, foar 't alles wer yn de âlde foegen is.

Hark ris boer, alles went, en sa seil it Marije ek wol gean mei Gysbert. Mei de iene net meije, en mei de oare net wolle, Marije seil wol wizer wêze, hwent den giet it nei de fodkoer lyk as mei my, en den is 't mei kâlde foeten en drûge lippen op bêd — né as ik sa goed de gelegenheid hie as hja, den wist ik it wol.

Binnema.

'k Scoe graech sjen dat Gysbert en Marije in pear waerden. Altyd kaem Jan hjir op Sneintojoun. Nou sje dêr! dy frijery op Sneintojoun fyn ik net goed, dêr is my de rêstdei to hillich ta. Wakker nei 't sin fen my is it dos den ek, dat Gysbert hjir altyd op Snjeuntojoun komt.

D j u w k e.

Dêr moat ik wol efkes tsjin opkomme.

B i n n e m a.

En hwet den , Djuwke ?

D j u w k e.

Wolle jy wol leauwe , dat de measte fammen der hiel oars oer tinke. Do 't ik jong wier, do hie ik op Sneintojoun ljeaver twa as op Snjeuntojoun altiid forby.

B i n n e m a.

Dy tiden binne jou al lang forgotten Djuwke , dat witte jou sa lyk net mear.

D j u w k e.

Dat sizze jou , mar tink dêrom hjer : in foks forliest syn hjirren wol , mar syn kúren net.

Sa as ik hjir nou by jou as hûshâldster ; o , ik hab it bêst , mar dochs it koe wol better. Dat altiid faem bliuwen , dat nea op yen sels to stean , dat altiidtsjinstber wêzen , wolle jou wol leauwe , dat der de rook en smaek op 't lêst hird ôf giet ? — Fiel jou my ? sei Jetzehoas yn syn tiid — mar fiel jou my ?

B i n n e m a.

Sjoch mar dat it fjûr efter bistoppe wirdt , it bigjint nei bêdtiid to lâken Jy dwaale alhiel wer ôf.

D j u w k e.

Né boer , ik dwaal net ôf, myn doel wier om hwet neijer by elkoar to kommen . . . (*oereingeande.*) — Mar ik scil it fjûr wol bistopje , en de ljeafde der mar by yn de doafpôt triuwe. (*to siden yn 't ôfgean*) Spitich, dat dy man net better hingje wol (*ôf.*)

TWADE TOANIEL.

Binnema (*allinne, trapet de keamer oer.*)

Dy Djuwke is in goede hûshâldster dat is wier; mar as it yn hjar jonkheid net in wyldepûst west hat, nou sjen der, den hjit ik gjin Binne. (*Hy stiet efkes stil to tinken.*) Freamd dat Marije sa nearslachtich bigjint to wurden; Djuwke wol dat al hwet yn oarder prate, mar it hindert my dôch. Hwet Marije hjar mem der ris fen sizze scoe, as hja hjar stimme yet ris hearre litte koe? (*Hy giet foar 't portret stean.*) O né! wy wierne it net iens oer de leare, mar hongen beide allike folle oan ús famke, dat nou Marije is. Hwet moast ik jou dochs jong forlieze frou! Marije is nou oan my allinne tabitroud. 'k Bin heit en mem fen beiden, en den hat min in dûbeld pak op yens skouders. 't Is dochs wol goed n't frou, dat ik dy Jan Séman it hûs forbean ha, der koene wy ús ljeave Marije net oan ôfstean, wier? . . .

Mar kom, lit ik my sels nou net oerstjûr meitse, ik mien it goed en bin ik mis, wolnou ik hoopje dat de Himmel it my forjaen scil Mar siker! dêr leit de krante ommers ek. (*Hy nimt dy yn hânnen, giet sitten, dikert der hwet yn om en seit den hwet forheard*): Hwet is dat? in skip mei man en mûs forgien? . . . Jawol . . . »de Hoop op Zegen.» Is dat it selde skip net, hwêr 't Jan Roazema mei foart gien is? Ik leau 't siker. — Foi, foi! dit is doch slimmer nôch. (*hy lêst*) „Met man en muis vergaan

TRÊDDE TOANIEL.

Binnema en Djuwke.

Djuwke.

Nou is it fjûr bistoppe... Mar hwet hear ik dêr?...
 »Met man en muis vergaan.» Is der in skip forûngelokke?

Binnema.

Ja Djuwke, der is in skip forûngelokke (*hy rikt hjar de krante oer*) Wolle jou it sels lêze, hjir stiet it. (*hy wûst it hjar*) Ik moat efkes oerein, 't is krekt as ik hwet nûver wird. Marije hâldt hjar de hiele joun ek mar biskûl yn de oare keamer. — (*to siden yn 't ôfgean*) Dit moat Marije daedlik witte. (*ôf.*)

FJIRDE TOANIEL.

Djuwke (*allinne, hja lêst.*)

»In den jongsten storm is op de kusten van Zuid-Afrika,
 »met man en muis vergaan, het schip »de Hoop op Zegen»
 »Kapitein van Rijzen.»

Wis it selde skip, hwêr 't Jan mei foart is (*smyt de krante op 'e tafel.*) Dit is in raer bericht — Jan forûngelokke yn de woeste baren, nou sjen der! dat moat yen grize, sa'n gnep bêst feint. Scoe de boer dat nou mei de waarme hân daedlik oan Marije oerbringe scille? Ik tink it al. As dy den ek mar net in apelfloute krijet.

Mar wytje hwet: »Moai nijs for Gysbert en my, en de boer scil der ek wol gjin trien om litte; de iene syn dea is de oare syn brea, Marije kin nou mar for goed ten him ôf sjen. It efterút hâlden fen syn brieven hat grif it foarspoek al west fen syn dead. Ja, man »de mensch

wikt, God beskikt." (*Hja harket*). Mar hwa is der yet op de lette joun? O, dy diveker! ik hear it wol oan de stap. It is Gysbert. Kom dit treft wol aerdich. It is syn joun oars net, en sa tsjin bêdtiid, mar hy scil de krante wol lêzen habbe.

FIIFTE TOANIEL.

D j u w k e en G y s b e r t.

G y s b e r t.

Goeden joun, Djuwke!

D j u w k e.

Ek goejoun?

G y s b e r t.

En soun?

D j u w k e.

Ja tige bêst. Jou ek?

G y s b e r t.

Alhiel nei winsk. Mar hwêr binne Binnema en Marije?

D j u w k e.

Yn de oare keamer. Wol ik efkes sizze, dat jou hjir binne?

G y s b e r t.

Jonge ja, dog dat, hwent ik ha gjin lang tiid.

D j u w k e, (*wol ôf gean, mar bliuwt
den op iens stean, wylst
hja nei it portret sjocht
en oan Gysbert freget:*

Mar Gysbert, kinne jou ek hwet oan dit portret sjen?

G y s b e r t.

Oan dat portret? Né, ho sa?

D j u w k e.

Nou, ik wit net, mar 't is krekt as dat hiel oars liket as it plichtte: ik hab der eigentlik mar in hekel oan. (*Hja bliuwt der strak nei sjen.*)

G y s b e r t.

Ynbielingen binne slimmer as de trêdde deis koarts Djuwke. In print bliuwt in print en foroaret net fen wêzen. Mar kom, jou scoene sizze dat ik hjir bin, wier?

D j u w k e.

Dat scoe ik, ja. Mar as ik for in kear sa ris allinne thús bin, den hingje ik der wol ris in doek oer, hwent it is krekt as dy eagen my troch sjogge, en den wird ik sa freamd, sa raer....

G y s b e r t.

Kom, kom, nou wol jou my hwet op de mouwe spjeldsje....

D j u w k e.

Né, siker net, 't is sa wier as ik hjir út de keamer gean. (óf).

SECHSTE TOANIEL.

G y s b e r t (*allinne.*)

Dy skynt hjar gewisse tsjinoer dy byldtenisse net yn oarder to hebben, mar dat is hjar saek, myn saek is om joun de koegel troch de tjerke to jeijen; der ûnder

as der boppe. Mar ho nou? Jan is for de haeijen, dêr kin hja hjar nou mar foar fêst ôf sette, en om hjar heite sin to dwaen, kin hja my it jawird nou net mear ûnthâlde tinkt my.... mar stil dêr binne hja.

SOANDE TOANIEL.

Gysbert, Binnema, Marije en Djuwke.

Binnema (*giet op Gysbert ta.*)

Hé, jou hjir noch 'sa let — Ho is 't mei jou? (*hja foeskje*).

Gysbert.

Tige bêst, mei jou ek? (*yn de selde sike tsjin Marije*)
En ho is 't mei Marije?

Marije (*kâld wei.*)

Goed.

Djuwke.

Ik leau, dat hja in bytsje fen 'e streek is, troch it be-
richt yn de krante....

Marije.

Hwa 't in fielend herte yn syn binnenste draecht, en it klopjen fielt for it bihâld fen syn meiminsken, dy moat tinkt my, aeklik to moede wirde as er dy forskrikkelike ûngelokken lêst. Net allinne, omdat Jan Roazema hjir mei om 't libben komd is, né, mar berichten fen it forgean fen skippen op sé, ik kin der wol om skrieme sûnder dat ik de minsken kin ef ea sjoen hab.

Gysbert.

Dat teikent in teare fieling Marije, mar min moat der altiïd dit by tinke, dat der sûnder it wollen fen God

Almachtig net in moskje op it ierdryk fält, hwent de hjirren op ús hollen binne ommers allegearre teld — en hwet der by komt: de minske siket syn paed, mar de Heare bistjurt syn gean. —

Binnema.

Krekt sa 't jou sizze, man.

Gysbert.

Mar lit ús dit petear nou net fjirder foartsette (*Tige flaeijend tsjin Marije*): Jou hiene my hjir fen sels joun net forwachte.

Marije.

Né.

Gysbert.

Dat wol ik bêst leauwe, mar lit ik jou nou efkes fortelle. Fen sels, Binnema en Djuwke mei it ek wol hearre, hwent it is gjin geheim.

Djuwke (*tsjin Binnema*)

Den scille wy ris goed harkje, boer.

Gysbert.

It roen hjoed allegear hwet mis oan de beurs; nou is 't for my needsakelik, dat ik nei Amsterdam ta gean, hwet gouwer hwet better, en nou kin ik joun yet mei in skip foart komme, dat to nacht oerfart. Ik moast dit alsa forby en koe it net nei litte om efkes oan to sjen.

Binnema.

Jou binne in jong kearel, dy 't klinkt as in klok; nou to nacht yet oer sé nei Amsterdam....

Gysbert.

Ja, Binnema, de saken moatte foargean, oars komt it net goed... Mar jimme foerman, hwêr wennet dy?

Binnema.

Hjir foart om 'e hoeke, lofts om, it trêdde hûs, mei dy twa greате linebeammen foar de doar.

Gysbert.

As dy nou efkes yn spande en my nei de wâl brochte, den wier 'k der gau.

Binnema.

Jonge, dat kin moai, as Djuwke it efkes seit...

Gysbert. (*oerein.*)

Né, gjin drokte hjer! ik wit him nou wol wenjen, ik seil it sels mar efkes bistelle.

Djuwke.

En scoene wy den yn dy tiid net oppakke moatte, boer? Hwent as Gysbert strak werom komt, den scille Marije en Gysbert yet wol efkes togearre wêze wolle.

Gysbert.

Djuwke wit altiid krekt, ho't it moat. Mar kom! (*wol of gean.*)

Binnema.

Nou, as wy strak net mear op binne as jou werom komme, den mar folle lok op reis.

Gysbert.

Tankje wol!

Djuwke.

Ja, fen my ek sa'n poarsje.

(*Gysbert of.*)

ACHTSTE TOANIEL.

Binnema, Marije en Djuwke.

Djuwke.

Hé, dat wirdt in reis, by nacht oer sé! It is in hiel weachstik tinkt my; wy witte nou wer, ho't it kin.

Binnema.

Dat is sa Djuwke: mar sjoch! it makket in great ûnderskie, ho't min op sé giet. Jan Roazema gyng der op út ûnforskelligens, rekkenje 'k, mar Gysbert moat moarn yn Amsterdam wêze om syn handelsaken. Sjoch! dy wirdt rôppen, en dat is 't him just; — as min roppen wirdt, den moat min, en den scil God almachtich, sa as ik fortrouyen ek wol hoedsje.

Marije.

Mar hofolle, hwa 't om saken oer geane, dy dôchs forûngelokje. As in boat ef skip mei passegiers op sé is, den binne der altiid wol goeds ûnder, dy 't om eigen saken oer moatte, mear tocht ik as for ljeafhabbery. Dy ljue binne dos for in great diel roppen, sa as heit nou wol, en hofolle forgeane net? Né, dat hoedsjen fen ús ljeaven Hear ha ik neat op 'e rekken.

In sterk skip mei in goede man oan 't roer, dat is leau ik it ienichste, hwêr 't wy op fortrouwe moatte.

Binnema (*giet oerein*)

Hwet wer núver praet fen dy Marije — mar ik scil disse kear der ris neat tsjin sizze; as ik my de holle hjit meits, den kin ik licht de sliep net krije. (*ofgeande*) Nacht Marije.

Marije.

Nacht heit!

Dj u w k e (*ek ofgeande.*)

En lit disse koffyboel mar stean hjer; dy seil ik moarnier wol fine. As Gysbert in pantsjefol habbe wol, der is yet wol ien yn. Nou, nacht Marije, folle plesier mei de frijer.

M a r i j e.

Wol to rêsten Djuwke.

(*Binnema en Djuwke of.*)

NJUGGENDE TOANIEL.

M a r i j e. (*allinne.*)

Folle plesier mei de frijer, seit Djuwke. O, dat minske fielt net, hwet ik fiel. Jan, myn Jan forûngelokke yn de sé! Ik seil him nou nea wer sjen!

Freamd, dat ik nea in brief fen him hawn ha. Scoed er my ûntrou wurden wêze? Ik kin 't net leauwe; mar ho 't er nea net skreaun hat is en bliuwt my jimmer in riedsel. Heit wol graech dat ik Gysbert boaskje seil — jimmer hie 'k hope op Jan syn thúskomst — mar dy hope is nou forlern — hwet moat ik nou? — (*Hja sjocht nei it portret*) O, do 't ik in lyts famke wier, moast ik myn ljeave mem al misse, en nou 't ik myn hân en herte skonk oan ien dy 't ik sa ynlik ljeaf hie, komt heit dat lok forwoestsjen en twingt my heal, om my to forbinen oan ien, dy 't ik mar Jan is wei O, ho mannich kear hat Gysbert my al frege om syn wiif to wurden siker 't is om der yn to forslaen tsjin nimmene kin en doar ik my útprate, né. (*stiet nou foar it portret.*) O, as it mem hjar sin ek wier, dat ik my oan Gysbert forboun, ik scoe net mear tsjinkeare — mar disse byltenisse swijt. — (*Hja bliuwt yn tinsene fordjippe foar it portret stean.*)

TSIENDE TOANIEL.

Mar i j e en G y s b e r t.

G y s b e r t.

Der bin ik alwer, en alles al for elkoar, de foerman
seil it reau klear meitse, en den hjir foar de doar komme
— Binne de lju nei bêd gien?

M a r i j e.

Ja.

G y s b e r t.

Kom lit ús den hwet smûk by elkoar sitten gean;
(*hja dogge dat, howol Marije net oanfallich is*) en ik seil
jou forhelje, hwet my op it herte leit — Sjoch Marije,
ik scoe, sa wy steld hiene, takommende snjeun to joun
wer by jou komme, mar nou troch dit droevige bericht
yn de krante, fiede ik my hjir hinne driuwen... lûken,
hiel oars as oars — sa dat ik jimme doar net forby
komme koe.

M a r i j e.

En fjirder.....?

G y s b e r t.

Jou witte it sels, Marije, ho 't jou my jimmer op it
sleeptou hâlde. Ik ha hjir nou sa lang al by jou komd....

M a r i j e.

Ja, en hwet wolle jou nou?

G y s b e r t.

Nou wol ik Marije, dat wy ús earstdeis troch de hei-
lige bân fen 't houlik forienigje litte scille.

M a r i j e (*hwet oandien*).

Oerfâl my net, Gysbert.

Gysbert.

Ik oerfâl jou net, Marije. It is de earste kear net, dat ik om jou jawird freegje. O, jou moatte it fiele, tinkt my, ho waarm, ho ljeafdefôl myn herte for jou tikket. Siker famke, myn ierdske libben is bûten jou bywêzen for iwich forlern, hâld my dos net langer twisken hope en freze. Wier it Marije, dat ik soms der oantwifefe dat jou herte yette oer Jan Roazema hong, dy is nou yn de djippe sé forgien, dat kin sa wier dos gjin biletseel mear for jou wêze, (*hy stekt hjar de hân ta*) Marije! sjoch hjir myn hân, nim dy oan en jouw my dyn jawird.....

Marije (*sucht, en praet oandien.*)

O Gysbert, ik kin jou; — ik doar jou alles net sizze, hwet der jimmer yn my omgiet, mar leau my grif, dat ik it houlik for heger oansjoch as in handel, hwêr 't goud en silver it heechste doel fen is. Och, ik bin yet sa jong; — my oan jou to forbinen, siker! — ik kin der noch net ta komme. — My tocht, jou scoene it ek fiele Gysbert, dat ik net sa tsjin jou bin, lyk as jou tsjin my binne, my tocht, jou scoene it fiele, dat ik jou ljeafde, dy 't jou my tadrage, lang net mei deselde waermte bianderje. O, lit my jou earlik sizze, it is om heit, dat ik mei jou ynnyld bin, en och! hwet moat ik nou? Troch myn ôfwêsigens tsjin oer jou Gysbert, tocht ik, scoene jou my mei rêste litte, en bislûte, om hjir net wer to kommen.

Gysbert.

Marije, de ljeafde is blyn. Al kearden jou my yn alles de rêch ta, ik scoe jou altiid ljeaf ha, hwent siker, famke, ik libje, ik arbeidsje, ik weits, ik stjêr for jou; en dêrom bin ik hjir nou jouns mei it fêste doel hinne

gien, om to witten, as jou myn wiif ek wirde wolle, ja ef né.

Mar i j e.

Och, Gysbert.... meitse my net forlegen — ik woe wol graech, dat it oars wier, mar ik kin der yet net ta bislúte.

G y s b e r t.

Hwêrom sizze jou net dryst fen né! — den wist ik ommers, hwêr ik my nei sette koe.... mar jimmeroan dat bislúteleaze; dat is for my net langer út to stean. — Hark ris, Marije, jou witte dat ik strak nei sé ta gean.

Mar i j e.

Dat habbe jou niis sein.

G y s b e r t.

En jou witte ek, dat Jan der syn grêf yn foun hat....

Mar i j e.

Dat stiet yn de krante.

G y s b e r t.

En wolle jou nou bearbeidsje, dat ek ik myn ein dêr fine scil?

Mar i j e.

Och heden né.....

G y s b e r t.

Wolnou, jouw my den jou jawird.

Mar i j e.

Och, Gysbert swij! — sjoch ho 'k lij en twing my net, och, twing my net!

G y s b e r t.

Do 't jou mei jou âlde heit op 'e reis nei it sindings-

feest yn ûngenade sieten, dat op libben en dea ôfgie, do
wier ik it, dy 't jou for de dead biwarre, wolnou, wês
jou it nou, om my to rêdden.

M a r i j e.

O, ik wol wol graech, mar siker wier ik kin it net.

G y s b e r t.

Den scille jou jou libben lang it selsforwyt yn jou
sprekken fiele, dat ik my om jou . . .

M a r i j e. (*oandien.*)

Och né, doch dat dochs nea . . .

G y s b e r t.

Jou hân, Marije, en jou rêdde in siele, dy 't oars
troch selsmoard de poarten fen de hel binnen giet.

M a r i j e. (*skriemende.*)

O God! hwet joun! Myn mem! Myn mem! Och sjoch
my lijen.

G y s b e r t.

Gjin lijen Marije; ik hab jou ljeaf en scil jou steun en
stipe wêze yn alles. — Mar nou jou hân, ef 't is to let,
to let for iwich . . .

M a r i j e. (*snikjende*)

Myn hân en hert — biheart . . .

G y s b e r t.

Biheart oan my. Siz doch fen ja.

M a r i j e. (*soeserich wylst hja hjar
hân útstekt*)

Ik — kin — net — oars.

Gysbert (*nimt rimpjen hjar hân beet.*)

Jou swarre my dos trou, en ûnthjitte my om myn wiif to warden?

O! Marije, nou seil myn libben earst bigjinne, myn gelok is nou yn top.

Ik sjoch, ho jou ûntsteld binne. 't Is ek in eed, Marije for iwich, dy 't de Ingels yn de Himmel mei goudene letters opskriuwe — o, skriem net sa, mar tankje de Heare, dat jou disse stap dien habbe.

Marje.

Och, lit my doch mei frede . . .

(*De foerman tikket op de doar en ropt*):

It rydtúch is foar keapman!

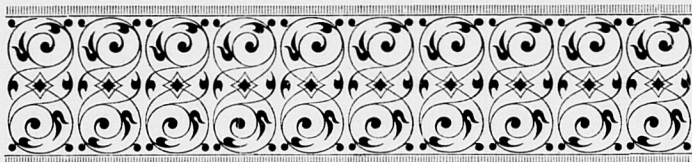
Gysbert.

'k Scil dalik komme, hear! (*hy sjocht op it horloasje, en seit sahwet yn himsels.*) 't Is siker wier mear as tiid. As ik it skip yet mar krije kin (*tsjin Marije.*) Ik gean nou foart, Marije, de foerman is mei 't rydtúch foar; 't is mear as tiid (*hy pattet hjar op de foarholle*) Goejoun myn faem! myn skat! myn alles op disse wrâld! Dat mei ik doch einlings sizze, n't wier? Mar kom, farwol! farwol!!

(*Wylst Gysbert by de doar yet ris nei hjar omsjocht, seit Marije nei it portret opsjeande*): O mem! o mem!

I T G I R D Y N S A K K E T.

Fjirde Bidriuw.

It toaniel is in terskhûs. Souwen en kneppels hingje oan de mûrre; in greate foerkiste stiet ûnder it terskhûs-finster, dat oan de side fan it toaniel is.

EARSTE TOANIEL.

Jetze. (*allinne, faget mei de biesem de flier oan.*)

Nou, ik moat mar earlik sizze, it skûrt der hjirtsjin-wirdich snijsom troch; hast alle dagen bisite, en brandewyn mei rosinen is skearing en ynslach. Lykwol kin ik net sizze, dat it my fortret, hwent hwet is der better as in goed libben?

Hy sjongt: Wize: »DIE ALTE TANTE.»

It goed to habben, siker
 Dat is 't hwêr ik fen hâld
 En scoe 't it heechst net wêze
 Fen alles op ús wrâld?
 Ik leau, wy allegearre
 Hwa wy ek binne, ja,
 Elts wol it lyk as ikke
 Sels mar ljeafst goed ha.

Us Dominy preke lêsten:
 Jild is oars neat as slyk
 En dy 't nou earm binne
 Dy wird hjir neimiels ryk.
 Ik tocht dat moat wis tsjinje
 For my en mear ta treast;
 Mar letter dat is letter
 'k Hab 't ljeaver nou mar earst.

Sjoch ik sa om my hinne
 Den leau 'k dat dit net mist:
 Elts minske, hwa 't mei wêze
 Dat is in Egoïst
 Elts is him sels de neiste
 Yn jild yn ear yn ginst
 En habben dat is habben,
 Mar krijen is de kinst.

(pratende.)

Ja, ja, habben is habben en krijen is kinst. Mar
 Gysbert krijt Marije en ik kin der op sjen; lykwols is
 hja ek net for my yn de widze lein. Hja, de ienigste

dochter fen Binne Binnema, de rykste boer hjir út it hiele gea, en ik de earme Jan, boerefeint fen birop, great brocht yn it earmhûs.

Alles — sei de boer niis — moat kras en eptich yn oarder, der mei gjin strie oerdwars lizze, en sa scil it ek. Wy krije hjoed de fornaemsten fen it doarp: dominy, dokter, notaris, en master mei hjar froulju der by, hwet scil dat joun op in lokwinskjen gean!

Nou, Marije boasket, sa as ik hoopje, mar ienkear, en den nei hert en sin. Mar dat lêste, der wirdt rare ûngelyk oer praet. Ik wyt der neat fen, mar de skûrre scil skjin, en dat ta eare fen it jonge pear, en as hja den joun ris dounsje ef oer de âlde hoed wolle, den scoe ik my skamje as it hjir nei skjin en eptich wier.

(hy sjongt)

Sa wol ik dos mar feije
 Hjir alles silver skjin
 Hwent nimmen moat hjoed kleije
 Dat ik net eptich bin.
 Né, 'k gean sa mei de biesem
 It hiele terskhûs nei
 En tink my siker noflik
 Oer 't feest fen disse dei.

TWADE TOANIEL.

Jetze en Wobbel.

Wobbel *(mei in amer en lui-
 wagen yn de iene, en in
 brief yn de oare hân.)*

Wel, wel, hwet is min fleurich op 'e tried; aste dat

hjoed sa mar fôl hâlde kinstе. (*Hja set de amer en luiwagen del en bikipet de brief*).

Jetze.

Dat scil wol gean Wobbel, hwent ik ha my fêst yn 'e holle set, dat, sa lang Marije de breid is, ik den alles dwaen wol om fleur yn 't spil to bringen.

Wobbel.

En hwêrom?

Jetze.

Hwêrom? Omdat ik sa'n bult fen Marije hâld.

Wobbel.

Hâldste den mear fen Marije as fen my?

Jetze.

Dat witste wol; lit ús dêr to nei ris oer prate; 't is nou in dei fen feestfieren — mar haste dêr in brief?

Wobbel.

Ja, dêr hab ik in brief, mar dy is net for dy.

Jetse.

Hwa hat him dy jown?

Wobbel.

De postrinder. Hy wier wakkere let, sei er en frege my, as ik him oankrije woe, om him daedlik oan Djuwke to jaen.

Jetze.

Der like dos hæst by to wêzen. Is it in minne-brief?

Wobbel.

Dêr scoe min it bêste fen hoopje!

Jetze.

Lit him ris sjen, ju?

Wobbel.

Hy hat gjin eagen, Jetze, en Wobbel seil him by 't jak ynstekke, den hat er in goed plak (*hja docht dat*).

Jetze.

Kinste dat allinne bigûchelje, ef moat ik dy ek efkes in hantsje helpe?

Wobbel.

Nou, nou! — Né, jonge, dêr steane dy de bannen lang net nei. Sjen sa, nou is hy goed biwarre en ik seil him strak daedlik oan Djuwke jaen. Mar siz ris Jetze, alle minsken sizze hast, dat Marije kwynt, hearst dou der ek wol ris praet fen?

Jetze.

Och, de minsken sizze sa folle.

Wobbel.

Der haste gelyk oan, mar dat Marije mei de dei ûnsjogger wirdt, dat is wier, tinkt dy dat ek net?

Jetze.

Wobbel, ho 't dat krekt allegear is, dêr wol ik my net ynlitte, mar dat Marije in bêst faem is, dat hâld ik fol.

In hopen fen de heger ein sjogge gau ris mei forachtiging op hjar minderen del, krekt as hja fen better laech en skaei, ef fen oar daei bakt binne as dou en ik, en dat allinne om en troch it bisit fen jild. Mar Marije hat der sels yet nea oer tocht, wol ik leauwe, ho ryk as hja wol is, hwent ryk en earm, elts kriget fen hjar in frjeunlik wird mei in bliere troanje ta; en dêrom just

wol ik hjoed ris bûtenwenstich fleurich wêze ta eare
fen hjar.

W o b b e l.

Dou moatste al for domeny leard ha, hwent dou
praetste as lieste it út in boekje.

J e t z e.

As ik domeny wier, den woe 'k dy to jiffrou habbe.

W o b b e l.

In moai pear yn de pastorije.

J e t z e.

Dat scoe 'k miene. Mar siz ris âlde, stiet dy de holle
aerdich nei moai waer, om joun ris tige mei to dwaen?

W o b b e l.

Ik bin net fen plan om mei in prûlwoartel yn in
tsjuster hoekje sitten to gean, en nou wistou it oare wol.

J e t z e. (*smyt de biezem del.*)

Sa mei ik it hearre! Fleurich scille en wolle dou en
ik wêze! (*hy kriget Wobbel beet*) Kom dou mar ris
hjir, âlde túterdoas, en lit ús út kleare bare nocht efkes
it terskhûs yn de rounte springe. (*Hja walze togearre de
Tjûtske polka, wylst hja sjonge*):

Hwa scil nou net fleurich wêze, siz,

As men yet jong en derten is?

Wy ha nou yet wille by de rûs

En siker wier in breid oan hûs.

Wês den dûbeld blij fen sin

Dounsje en sjong sa 't elts mar kin.

Marije en Gysbert habbe it klear

Wirde om ús in lokkich pear.

TRÊDDE TOANIEL.

Jetze, Wobbelen Knobbe.

Knobbe (*hat al efkes om de hoeke
fen de doar stien.*)

Net to oerdwaelsk, berntsjes, net to oerdwaelsk. As de sinne moarns sa gleaun en read opkomt, den wol der op de dei wol graech ris wetter komme.

Wobbelen.

Ho miene jou dat, Knobbe?

Knobbe.

Dat seil ik dy koart sizze, fanke. Dingen hwêr 't min yen alles fen foarstelt, wolle graech ris ôffalle.

Jetze.

Dêr hat Knobbe gelyk oan; mar wy scille joun wol wille krije, oars fâlt it my to minsten danich ôf.

Wobbelen.

Ja, wy moatte joun, as it spil goed yn 'e fleur is, al hwet grappen betinke. Jetze hat my jister ef earjister, ik wit net goed mear, forhelle, dat er in oanspraek klear hie, dy 't er joun, nou 't Domeny en hjar komme, op sizze seil.

Knobbe.

In oanspraek?

Jetze.

In ségenwinsk, mient hja.

Wobbelen.

Nou den, in segenwinsk; en dat giet den út namme fen ús alle trije.

Jetze.

Ja Knobbe, sjoch! dat scoe for Gysbert en Marje, for de boer, koartom, for 't hiele selskip in forrassing wêze, sa ek foar jou, mar nou blaft Wobbel it der foart wer út.

Wobbel.

Nou, mocht Knobbe it den net witte?

Jetze.

Ei jawol, mar it is den sa folle nijs hast net.

Knobbe.

Hastou it heard ef lêzen Wobbel?

Wobbel.

Fen beiden net.

Knobbe.

Jimme binne oars altiïd wakkere grien mei elkoar, hwent dit mocht Wobbel wol, mar Knobbe net witte. As dat op den djûr ek mar allinne by boartsjen bliuwt.

Wobbel.

As wy man en wiif wirde, den scille jou op brilloft komme, hjêr! Mar jou âlde hoed, scoene wy der joun net ris oer moatte?

Knobbe.

Dat scille wy den ris sjen, fanke, as wy earst sa fier mar ris binne — Mar de segenwinsk, dy woe ik wol ris hearre; aste him hjir efkes opseiste, den kinste him joun licht hwet better.

Wobbel.

Ja, to, Jetze! dat moat wêze; siz him gau ris op!

Jetze.

Freegje earst ris as ik him fen bûten kin.

Wobbel.

Nou kinste him fen bûten?

Jetze.

Ik wit it net, ik wol 't wol ris bisiikje, mar as ik der yn stykjen bliuw, den moatte jimme my net útlaitze.

Knobbe.

Hab der mar gjin noed mei, jonge.

Wobbel.

Né Jetze, wy scille dy net útlaitze; kom, mar gau oan de gong (*hja jowt him in bankje, ef sahwet*) en den moatste hjir op stean, dat jowt earst hwet mear forteaning en it preket wis hwet lichter; de dominys yn de tsjerke steane ek altiid heech en droech.

Jetse. (*giet op it bankje stean.*)

Mar ik bin gjin domenij.

Wobbel.

Nou né, mar dou kinste rymje en dichte, men scoe de pet er for lichte.

Knobbe.

Nou ek mar oan de gong, scoe 'k sizze.

Wobbel.

Ja Knobbe, en den geane wy sa lang hjir efkes nêst elkoar op de foerkiste sitten; den binne wy sa beare Gysbert en Marije.

Knobbel.

Dat kin wol, fanke. (*hja geane nêst elkoar op de kiste sitten.*)

Trou ef Untrou.

5.

Jetze. (*hy brimt earst ris.*)

As jimme nou den mar harkje wolle.

Wobbel.

Mei saun pear earen tagelyk.

Jetze. (*leit it wakker mei de hânnen út.*)

Geachte Bruidegom en Bruid!

Wij wenschen U hier met elkaar

Geluk en zegen menig jaar

En dat Uw huwelijk zonder pijn

Altijd maar volle vreugd mag zijn

Dat lieve kind'ren blij en frisch

Weldra versieren uwen disch . . .

Wobbel. (*tsjin Knobbe.*)

Dat is moai Knobbe! dat is moai.

Knobbe.

Dat skeelt safolle net; mar hwêrom hat Jetze dat op syn stêdsk?

Jetze.

Meije jou den ljeaver Frysk hearre?

Knobbe.

Ei jonge ja, en de boer ek.

Jetze. (*klaut him yn it hier.*)

Nou as ik dat wiste . . . den . . .

Wobbel. (*rap.*)

Den dochste it mar op syn frysk.

Jetze.

Ei fanke, hwet mienste, dat ik dat sa gau foroarje kin; ik ha it nou ienkear op syn stêdsk makke en leard.

K n o b b e.

Né, dat seil sa gau net gean. Mar is it yet al lang?

J e t z e.

Acht-en-tachtig rigels.

K n o b b e.

Acht-en-tachtig rigels, ljeave soantsjen en gjin ein!
Den mar handich wer oan de gong, oars krijsite it net
út foar dat de bisite komt.

J e t z e.

Hwêr wier ik ek oan ta?

W o b b e l.

Ja dat wit ik net, mar dou haste lêst sein: „Dat
lieve kind'ren blij en frisch, weldra versieren uwen disch.”

J e t z e.

O ja. Nou den seil ik fjirder gean.

Dat liefde uit beider oogen spreekt
Dat niets aan uw geluk ontbreekt
Dat wenschen wij met diep ontzag
U hartlijk toe op dezen dag.
En, zoo ge oud van dagen wordt
En 's levenslust wordt ingekort,
Dan wenschen wij dat gij te zaam
Het Hemelrijk moogt binnen gaan . . .

W o b b e l. (*slacht de hânnen yn elkoar*)

O, hwet is dat ek moai, Knobbe; it giet er my siker
kâld fen oer 'e lea.

K n o b b e.

Dat kin sa wol wêze fanke, mar dou moatste dy nou
sa lang stil hâlde ta dat it út is.

Jetze.

Ja, Wobbel moat der hieltiid sa net yn om prate, den is der neat oan, en ik reits der troch yn de tiis.

Wobbel.

Nou, ik ûnthjit it jimme, dat ik my stil hâlde scil; mar it giet my den sa oan, Knobbe, dat it my hast ûnmûgelik is . . .

Knobbe. (*tsjin Jetze.*)

Den mar wer fjirder, Jetze.

Jetze. (*harket.*)

Ja, dat is goed. Mar komt der net ien oan?

Wobbel. (*springt fen de foerkiste.*)

Ja — siker it is Marije.

Knobbe. (*ek fen de foerkiste.*)

Dit is in rare forsteuring yn de preek.

Jetze. (*fen syn bankje ôf en set dat oan de kant.*)

Dat mei jou wol sizze, man . . .

FJIRDE TOANIEL.

Jetze, Wobbel, Knobbe en Marije.

Marije. (*yn de breidspronk, mar bleek en lijdende.*)

Dou moatste al efkes nei bûren rinne Jetse, om in poun tabak; Heit is bang dat er gjin genôch is.

Jetze. (*Marije bisjeande.*)

Alderbêst, 'k scil dalik hinne gean; mar och, och! hwet bist dou nou yn de stisel.

W o b b e l. (*ek sa.*)

Ja dat is den núver.

K n o b b e.

Dat komt in breid ek ta.

W o b b e l.

Dat scil sa wol wêze; mar it sit Marije ek allegearre as wier it er om getten; wol men scoe der sin oan krije.

J e t z e.

Om de breid to warden?

W o b b e l.

Ei jonge, dou komste altiid mei de klompen yn it spil.

J e t z e.

Nou, it koe sa wol wêze, Wobbel.

K n o b b e.

Ja, dat siz ik ek, hwent as in jong faem soun is fen liif en lea, en hjar sin hwet krije kin, dan bliuwt hja net allinne.

J e t z e.

Dat is de slag, Knobbe. Mar Marije...?

M a r i j e.

Hwet is 't, Jetze.

J e t z e.

Ik fyn it altiid sa moai, dat de hegere lju, lyk as jimme, frijeunlik mei de legere omgeane, dat docht my en myn gelikens sa goed; siker fanke! al wierste de Keuninginne, Goveeurske, Boargemaster, allike folle, moai stean dy dyn klean, mar moai stiet it dy ek, datste dy yn dyn breidspronk ris oan ús forteanste, Marije! In patsje mei

ik dy net jaen, ho wolmienend ik it dy oars op de lippen trjuwe scoe... mar moai, hearinken! hearinken! hwet biste moai: (*tsjin Wobbel*) Wobbel, ik bin der siker raer fen yn 't liif.

W o b b e l.

Dou biste altiid allike freamd en ûnfoech.

J e t z e.

As ik net mien hwet ik siz, den meije se my strûpe.

M a r i j e.

Jetze is iepenhertich fen aerd en steurt him net oan de moaden en brûkmen fen it folts, dy 't faek en folle fier fen roun en wier ôf binne, mar seit hwet hy tinkt.

J e t z e (*jowt Marije de hân.*)

Myn hân dêr op, Marije.

W o b b e l.

Nou scoe 'k den ek mar ris sjen, dat 'k yn de bûrren kaem, net?

J e t z e.

't Is goed datste it seiste Wobbel, der scoe forlet fen komme kinne (*yn 't ôfgean.*) Oars ek boadskip Marije?

M a r i j e.

Né Jetze.

K n o b b e. (*tsjin Jetze.*)

Ik gean mei dy, jonge, en scil it skilpaed foar hûs yet in bytsje oanklauwe. (*Hy nimt in harke yn de hân. Jetze en Knobbe ôf.*)

FIFTE TOANIEL.

W o b b e l en M a r i j e.

M a r i j e.

Hwet hat dy Jetze al in wille yn 't libben; 't is nog sa'n sieltsje sûnder soargen. O Wobbel, dy dagen hab ik ek belibbe, en nou?

W o b b e l.

Hea fanke, hwet bist dou núver, hwet skeelt er oan, fortel it my; dou witste dat ik swije kin.

M a r i j e.

As ik dat net wiste Wobbel, den scoe ik sa net begoun ha.

W o b b e l.

Ik leau, dat it heech tiid wirdt, datste dy ris útpraetste.

M a r i j e.

Misskien wol — mar it koe ik wol ris to let wêze.

W o b b e l.

Ik bigryp dy leau 'k; dou silste boaskje, mar tsjin dyn sin. Nou dat is ûngelokkig!

M a r i j e.

Hie Jan syn grêf net foun yn de wide sé, nea scoe ik oars boaske habbe as mei him, mar nou... Ik hoopje mar, Wobbel datstou lokkiger wêze meiste.

W o b b e l.

Lang hab ik wol oan dy fornommen en wy allegearre wol, dat der hwet wêze moast, dat dy yn de wei wier... Mar hat Gysbert dy oars ek net ljeaf, Marije?

Mar i j e.

Hy hâldt genôch fen my, alteast sa docht er him foar mar Wobbel, — dy earste ljeafde! 'k Hoopje net, datste it ûnderfine moatste, mar dy is nea to forgoedsjen.

W o b b e l.

Dat wol ik hiel wol leauwe, mar Jan moatste dy nou út de holle sette en it mei Gysbert hâlde; — jimme stean ommers al ûnder de geboaden.

Mar i j e.

Dat is wier.

W o b b e l.

Nou, den moatste dy, tinkt my, ek yn dyn lot sjen to skikken en oars hie 't better west om it sa fier net komme to litten.

Mar i j e. (*krijt Wobbel by de hân.*)

O, Wobbel, aste alles mar ris wiste... mar... dêr is Heit.

SECHSTE TOANIEL.

W o b b e l, Mar i j e en B i n n e m a.

B i n n e m a (*bliuwt yn de doar stean*).

Dêr komme al gûds fen de bisite oan, Marije; dalik yn de hûs komme, hjer!

Mar i j e.

Ja, dat is goed Heit.

Binnema (*tsjin Wobbel*).

En bist dou ek yet net forklaid? tink er om, dat it hjoed feest is, hjer!

Wobbel.

Ja, dat wit ik, boer, en hab mar gjin noed, dat ik my yn dizze plunje for de bisite forteane scil.

Binnema.

Den is 't goed, en nou daedlik komme, Marije!

Marije.

As Heit mar foar giet, ik kom, (*tsjin Wobbel, wylst Binnema ôf giet*) O, Wobbel, as min yens eigen fryheid opoffert for in oar om frede to hâlden, mar yn 't ein twongen wirdt om »ja" to sizzen hwêr it herte »Né" by tinkt, dat is net maklik, hjer. (*ûnder it sizzen fen disse lêste wurden is hja stadich ôf gien*).

SAUNDE TOANIEL.

Wobbel (*allinne*).

Dêr bin ik siker aeklik fen. 't Is as der in ûnskil-dige nei de finzenis brocht wirdt. Mar nou binne my de eagen for goed iepen. Né, sa kin ik joun net fleurich wêze. Hwet moat dat for in houlik wirde? 't Bigreatet my om hjar. Mar kom, ik scil sjen, dat ik dien krij. (*hja bliuwt yet efkes stean to mimerjen*).

ACHTSTE TOANIEL.

Wobbel en Knobbe.

Knobbe.

Ho stiest dou dêr sa yn stúdsje, prakkesearreste mûlk ek oer in oanspraek for joun?

W o b b e l.

Ne Knobbe dat net, mar de skipkes binne my wol hwet ûntdreaun.

K n o b b e.

Soa, en ho dat sa, fanke?

W o b b e l.

Marije hat hjar hjir efkes tsjin my útpraet; mar, och Knobbe! den is it hwet, om de breid to wezen, dat scil ik jou wol sizze.

K n o b b e.

Fortel my den ris.

W o b b e l.

Dat wol ik graech dwaen', mar lit ik my earst efkes forklaeije, de bisite is yn oantocht, en den kom ik hjir strak wer. (*hja bûcht hjar om de amer en luiwagen op to krijen en lit den wilens de brief fâlke, dy 't hja by 't jak yn hat*).

Sjen sa, 'k scil handich ôf meitse. — (ôf).

NJUGGENDE TOANIEL.

K n o b b e (*allinne*).

Hwet as dat wer ris is? As moarns de sinne sa read en glean opkomt, wol der op de neidei graech hwet wetter komme, sei ik nûs tsjin Wobbel en Jetze; mar by Wobbel begjint de loft al gans to birinnen, leau 'k. (*hy sjocht de brief lizzen dy 't Wobbel falle litten hat*).

Mar hwet leit dêr? (*Hy kiget him op*). In brief sikerwier! Ho kin dy hjir komme? (*Bisjocht de brief*). En hwet sit my der in lak op! It is omtrint as er nea

iepe ne wirde mei. En for hwa is er wol oarnearre?
Lit ris sjen..... (*hy dikert op it adres om*). Né, dat kin
ik net biglúre, den scoe ik de bril hadde moatte. Kom
ik stek him mar yn de bússe. (*hy docht dat*) en lit him
Jetze en Wobbel strak ris sjen.

TSIENDE TOANIEL.

K n o b b e en J e t z e.

J e t z e (*mei in poun tabak ûnder
de earm*).

Dêr bin ik al wer!

K n o b b e.

Dat sjoch ik.

J e t z e.

En nou hab ik raer nijs heard.

K n o b b e.

Hwet den wol?

J e t z e.

Ik bin mei in kouwekeapman op gien, dy wier fen
Wetterwyk en frege my, as wy ek kij oer hiene en do
sei ik fen né, alteast it scoe de boer hjoed wol net passe
om to handeljen, omdat wy bisite to wachtsjen hadde....

K n o b b e.

Gearjifte.

J e t z e.

Nou ja, dat hab ik him allegeare forhelle. — Mar
Knobbe, Knobbe! hwet is my dy Gysbert Sûderfan in
earste rare, gemiene, ûndogense, skynheilige, fine, falske,
beroerde, aekelike, binaude

K n o b b e.

Hui, hui, dou hwet mei dyn rachen en skellen !

J e t z e.

Jou moasten dy keapman mar ris fortellen heard habbe.

K n o b b e.

Alles hwet de minsken yen fortelle, is yet gjin wjirheid.

J e t z e.

Lit dat mar wier wêze. Mar de man sei sa folle, dat as de helte der wier fen is, it kant noch woal roait. It is ien sei er, dy moai mei de minsken wyt om to gean, mar yn syn hert net docht. By hjarres wier hy al lang de rige roun, mar wier altiid yn de skrip om in wiif to krijen mei in bulte jild, om't hy sels in bulte nedich wier, net folle fortsjinne en sa dwaende yn 't nei rinnen wier. En hwet hy do fjirder sei ?

K n o b b e.

Fortel mar troch.

J e t z e.

Do sei hy, dat it forstandiger wier, dat ús boer him in biezemstôk op syn ribben stikken sloech, as dat er him syn dochter joech ta wiif, dat sei er. Nou, is dat gjin raer nijs ?

K n o b b e.

Der haste gelyk oan Jetze, mar och! dy 't boaskje scille wirde oanaris lekke . . .

J e t z e.

En dy 't stjeerre, priisge. It liket my freamd ta, dat

de boer ef Marije, nea net ris nei Wetterwyk ta west
hat, om ris nei syn folk to fornimmen, ef sahwet.

K n o b b e.

Dat kin ek wol bard wêze, hwa seit fen net?

J e t z e.

Och dy hiele frijerij fen Gysbert en Marije. 't Komt
nea goed, Knobbe. 't Komt nea goed.

OALFTE TOANIEL.

K n o b b e, J e t z e en W o b b e l.

W o b b e l (*hwet forklaed.*)

Hwet komt nea goed?

J e t z e.

As dou en ik man en wiif waerden.

W o b b e l.

Ei ju, hwet skeelt dy wer. (*hja sjocht siikjende om hjar
hinne.*) Mar siz ris, Knobbe.

K n o b b e.

Hwet is 't Wobbel?

W o b b e l.

Habbe jou hjir ek in brief foun?

K n o b b e.

Ho dat sa?

W o b b e l.

De postrinder het my niis in brief oer jown for
Djuwke, dy hab ik by 'tjak yn stitsen, en nou 't ik my
forklaeide, nou miste ik him.

Jetze.

Den bist dou net geskikt om postrinder to warden.

Knobbe.

Wês mar net ûngerêst Wobbel, ik hab him yn de bûsse.

Wobbel.

Moai sa!

Knobbe. (*hellet de brief to foarskyn.*)

Mar hwet dêr op stiet is my to griemelich, sjoch dou ris Jetze.

Jetze. (*bisjocht de brief.*)

O, dy divel! dit is hjir skurkewirk; dêr forwedsje ik myn kop op.

Knobbe.

Ho nou sa, jonge?

Jetze.

Omdat disse brief fen Jan Roazema is.

Wobbel.

Scoeste siker miene?

Jetze.

Ik sjoch it mei it earste eachopslach; sa goed kin ik syn hân. En oan de efterkant J. R. yn 't lak.

Wobbel.

Ja siker.

Jetze.

En hwêrom moast Djuwke dit] brief nou habbe, 't adres is ommers oan Marije.

Wobbel.

Der hast dou gelyk oan, mar de postrinder sei my sa.

J e t z e.

Gûchelery en oars gjin byt.

K n o b b e.

Net to hird Jetze, net to hird. Der hat yn de krante stien dat it skip: »de hoop op segen!» hwêr Jan op foer, mei man en moes forgien is.

W o b b e l.

En deaden kinne gjin brieven skriuwe.

J e t z e.

Dat scoe to minsten in nije útfining wêze. Mar as ik sa grif de honderd tûzen hie, as dat disse brief skreaun is troch Jan Roazema, den waerd ik daedlik boer op myn eigen pleats.

K n o b b e.

Dou likest dy wol to bitrouwen.

J e t z e.

Hark ris, Knobbe; Jan Roazema en ik hadde op skoalle fiif jier nêst elkoar op ien en deselde bank sitten, en hwet hab ik letter mannich briefke fen Marije oan Jan en fen Jan oan Marije jown; wol biwiis genôch tinkt my, om syn hân to kinnen — né, der is gjin twivel oan. (*wylst hy op de brief omdikert, lêst: »Postmirk Amsterdam.»*)

W o b b e l.

Mar hwet scille wy nou mei disse brief; him fen sels net oan Djuwke jaen?

J e t z e.

Né dat nea, den ljeaver oan Marije, lykwols scoe hja der in kjeltme fen skypje kinne, dy 't net goed for hjar wier.

W o b b e l.

Fen bliidskip, wolste sizze. Mar lit him ús den iepen brekke, en lês hwet er yn stiet.

K n o b b e.

Dat kin alhiel en al net, Wobbel. Wij meije gjin brieven iepen brekke.

W o b b e l.

Dêr is sa folle dat net mei; as dit ûnder ús trijen bliuwt, den kraeit der gjin hoanne nei.

J e t z e.

Nou Knobbe, hwet siz je? Ik fortrouw er my op, dat hy fen Jan is; brek him dêrom mar gerêst iepen.

K n o b b e.

Hark ris efkes, alle beide, en ik seil jimme sizze, ho't ik hjir mei to wirk gean wol. Wy tinke nou alle trije dat it hjir spoeket.

J e t z e en W o b b e l.

Sânder twifel.

K n o b b e.

Lit ús nou den forstannich hânnelje. De bisite moatte wy, as 't oars kin, net steure. Mar nou wol ik joun, as Jetze mei syn segenwinsk for 't ljocht komt, disse brief oan domenij jaen en him der by fortelle, ho 't ús dit spil taliket, en lit den de bom mar ris los boarste.

W o b b e l en J e t z e.

Dat liket ús goed ta.

K n o b b e.

Dit bliuwt nou, om sa to sizzen, in geheim for ús trijen, nimmen mei der in wird fen útlitte, de mûlen dos ticht en swiје!

Jetze en Wobbel (*wylst hja de hân
foar de mûle
dogge.*)

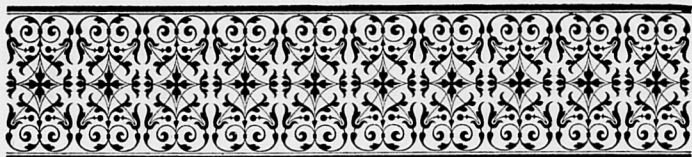
De mûlen ticht en swije!

Knobbe (*ek sa*).

Ja alle trije swije!

IT GIRDYN SAKKET.

Fifste Bidriuw.

It toaniel is de tûn fen Binnema. In tafel mei toalve stoellen der om hinne,, twa mei grien en blommen opmakke. Djuwke en Wobbel sette wynflesfen, romers, bofferts, taerten en sa foart hinne op de tafel. Yn it beamtegrien hinget hjir en dêr in lampion. Alles sjocht der feestlik út. De beide frouljue binne drok yn de skrip as it girdyn opgiet.

EARSTE TOANIEL.

Djuwke en Wobbel.

Djuwke.

Wy meije wol hird oanskrippe Wobbel, om alles sa gau for elkoar to krijen, as hja fen 't kuijerjen werom

komme, it moat allegearre út de hûs wei sjouwd wurde ,
nou 't wy de bisitetafel bûten doar habbe.

W o b b e l.

Ja dat is in hiele drokte, mar dat is de boer syn sin
nou ien kear, en och, it waer is moai. Scoe der joun
hwet fleur yn 't spil komme scille, Djuwke?

D j u w k e.

Ei ja, dat seil wol ridlik gean; hwêrom al net?

W o b b e l.

Ik wyt net Djuwke, mar Marije is neat net fleurich
tinkt my, hja is sa bleek en ûnsjoch; ik wol net leauwe
dat hja lokkich is.

D j u w k e.

Hark ris, Wobbel, ho't dat allegearre mei Marije is,
wyt ik net, mar ik wyt wol, dat in hopen breiden, hwet
nejier as it oan de troudei takomt, hwet mear hja
bilûke. Mar wol ik dy ris hwet sizze, hwet ik wol woe?

W o b b e l.

Nou?

D j u w k e.

Dat hja joun mar ris goed ôfskouden; dat is in oar
praetsje. In tsjokke bússe liket my moai ta, witste.

W o b b e l.

Nou, as men sa'n hiele dei yn de skrip is mei de heale
nacht der by, en alle lekkers in oar foar de mûle sjouwt,
den mei der siker wol in lyts ynstruijinkje oersjitte.

D j u w k e.

Dat scoe ik miene; hwent tink er om, dat sa'n bisiterij
hwet kostet!

W o b b e l.

Lokkich dat de boer it skoan stouwe kin, en dat er mar ien dochter hat; oars koe 't wis ek sa net.

D j u w k e.

Dat meiste wol sizze, fanke; as Marije sa folle de earste fen de tsien wier, den scoe it wol hwet kloeker oerlein wirde moatte.

W o b b e l.

Sa is dat.

D j u w k e.

Né, *sa* is gjin *dat*.

W o b b e l.

Hwet is dat wer?

D j u w k e.

Ik siz dat *sa* gjin *dat* is.

W o b b e l.

Ei, rin jou hinne om myn part! Mar ho fier binne wy nou?

D j u w k e. (*set de hannen yn de siden.*)

Ik leau, dat it spil for elkoar is.

W o b b e l. (*ek sa.*)

Ik scoe ek net witte, hwet der mear oan ûntbrekt.

D j u w k e.

Den scoe ik sizze, Wobbel, dat wy nou elts in lyts mûltsje fôl fortsjinne habbe.

W o b b e l.

Doare wy dat dwaen?

D j u w k e.

Al stie de hiele besite der om hinne, den scoe 'k der yette nin ear om forlûke, witste. It is ta eare fen Gysbert en Marije, en den stiet it ús frij.

W o b b e l.

As jou der sa oer tinke, taepje den mar yn, scoe 'k sizze.

D j u w k e (*skinkt twa romers fôl.*)

Sjen sa, Wobbel; dy moatte wy nou tagelyk yn ienen leech stekke, den krije wy en fondemint, hwêr wy joun fjirder op bouwe kinne. (*Hja nimt de romer beet en bringt him oan de mûle, Wobbel ek sa.*)

Ien, twa, trije! (*drinkt yn iens leech.*)

W o b b e l.

Nou sa ringen kin ik net; ik moat hjir altiid twaris oer bite.

TWADE TOANIEL.

D j u w k e, W o b b e l en J e t z e.

J e t z e.

Wel, dy diverker! dêr bitraepje ik jimme, slynske katten dy jimme binne.

D j u w k e.

Stil mar, heite, dêr skrikke wy net fen, hwent wy habbe frij, witste. Wolste ek net in mûltsje fôl?

J e t z e.

As jimme frij habbe om my hwet yn to taepjen, ja, den seil ik it wol op drinke.

D j u w k e.

Den sille wy dat dwaen. (*Hja tapet Jetze in rommelfól yn, ûnderwyl en lûstert Jetze hwet oan Wobbel. Djuwke jout Jetze de romer oer.*)

Sjen sa jong kearel, dat is for dy.

J e t z e.

Tankje Djuwke! En nou drink ik de sounens fen ús alle trije, en hoopje, dat wy mei in frij gewisse de gearjifte fen Gysbert en Marije fiere.

W o b b e l.

Tankje Jetze, moai sein, hjer. (*Djuwke sjocht Jetze hwet skean oan; krekt ef is hja hwet ûnrêstich.*)

J e t z e.

Dat hat my swiet smakke hjer, mar nou gean ik der hândig op ôf, hwent sjogge jimme wol, dat de bisite der oan komt.

D j u w k e (*útsjende.*)

Ja siker! den as de diveker de romers skjin. (*Dat dogge hja; Jetze ôf.*)

TRÊDDE TOANIEL.

D j u w k e en W o b b e.

D j u w k e.

Lústerfinken doge net, hjer Wobbel.

W o b b e l.

Hwet wolle jou dêr mei sizze?

D j u w k e.

My tocht, dat scoeste wol bigripe, mar lit ik dy mar ris freegje: Hwet lústere Jetze dy hjir niis?

W o b b e l.

O, dat wier hwet twisken ús.

D j u w k e.

Mei ik dat net witte?

W o b b e l.

Jawol, mar as ik it jou fortel, den wolle jou it net ljeauwe.

D j u w k e.

Nou siz it mar.

W o b b e l.

Jetze sei, dat hjir niis in freamde hear yn 't doarp komd is, en dat it er hjir joun wol ris mâl om wei gean kin.

D j u w k e.

Né fanke né, forkeapje Djuwke mar gjin knollen for citroenen.

W o b b e l.

Dêr ha wy 't al; ik sei it al foarút. Mar is nou alles for elkoar?

D j u w k e.

Ik leau it wol, mar lit ús for de sekúrigheid de stoellen efkes telle. (*Hja giet by de stoellen lâns en neamt de nammen op hwêr 't elts sitte moat; Wobbel jout jimmer hjar goedkarring; dêrmei forfolget hja:*

Ja, alles for elkoar, en krekt op tiid, hwent sjogste wol, it folk komt by de lju.

FJIRDE TOANIEL.

Djuwke, Wobbel, Gysbert, Marije, Binnema, Domenij en 't wiif, Dokter en 't wiif, Notaris en 't wiif,

Djuwke.

Den sille wy dat dwaen. (*Hja tapet Jetze in rommelfól yn, ûnderwylen lústert Jetze hwet oan Wobbel. Djuwke jowt Jetze de romer oer.*)

Sjen sa jong kearel, dat is for dy.

Jetze.

Tankje Djuwke! En nou drink ik de sounens fen ús alle trije, en hoopje, dat wy mei in frij gewisse de gearjifte fen Gysbert en Marije fiere.

Wobbel.

Tankje Jetze, moai sein, hjer. (*Djuwke sjocht Jetze hwet skean oan; krekt ef is hja hwet ûnrêstich.*)

Jetze.

Dat hat my swiet smakke hjer, mar nou gean ik der hândig op ôf, hwent sjogge jimme wol, dat de bisite der oan komt.

Djuwke (*útsjende.*)

Ja siker! den as de diveker de romers skjin. (*Dat dogge hja; Jetze óf.*)

TRÊDDE TOANIEL.

Djuwke en Wobbe.

Djuwke.

Lústerfinken doge net, hjer Wobbel.

Wobbel.

Hwet wolle jou dêr mei sizze?

Djuwke.

My tocht, dat scoeste wol bigripe, mar lit ik dy mar ris freegje: Hwet lústere Jetze dy hjir niis?

W o b b e l.

O, dat wier hwet twisken ús.

D j u w k e.

Mei ik dat net witte?

W o b b e l.

Jawol, mar as ik it jou fortel, den wolle jou it net ljeauwe.

D j u w k e.

Nou siz it mar.

W o b b e l.

Jetze sei, dat hjir niis in freamde hear yn 't doarp komd is, en dat it er hjir joun wol ris mâl om wei gean kin.

D j u w k e.

Né fanke né, forkeapje Djuwke mar gjin knollen for citroenen.

W o b b e l.

Dêr ha wy 't al; ik sei it al foarút. Mar is nou alles for elkoar?

D j u w k e.

Ik leau it wol, mar lit ús for de sekúrigheid de stoellen efkes telle. (*Hja giet by de stoellen lâns en neamt de nammen op hwêr 't elts sitte moat; Wobbel jowt jimmer hjar goedkarring; dêrmei forfolget hja:*

Ja, alles for elkoar, en krekt op tiid, hwent sjogste wol, it folk komt by de lju.

FJIRDE TOANIEL.

Djuwke, Wobbel, Gysbert, Marije, Binnema, Domenij en 't wiif, Dokter en 't wiif, Notaris en 't wiif,

Master en 't wiif prate nei eigen goedfinen ûnder it op kommen, salang hja to plak sitte. Djuwke en Wobbel bergje de froulju hjar hoedejes ensafoarthinne. De manlju stekke de lange pipen oan, Gysbert hat in brêgemanspiip mei blommen en lintsjes opmakke. As elts to plak sit biggint:

Domenijs Jiffrou.

Kom dat ziet er hier waarlijk kostelijk uit, hoor; dat moet ik zegge, ja, dat moet ik zegge. Vind je ook niet Domenij?

Dominij.

Ja Mieke, dat is voor 'n gezond mensch 'n zeer verleidelijke aanschouwelijkheid.

Notaris.

Ik ha plan Dominij, om joun mar ris net al to mijen to wêzen, it liket my allegearre sa moai aerdig ta om 't yn to nimmen; — better as drankjes en pillen fen jou, dokter.

Dokter.

Alles op syn tiid, notaris; mar de jonge lju habbe der eare fen, tinkt my, dat hja ús sa'n moaije tafel oanbiede.

(Stimmen fen de froulju).

Ja, dat meije jou wol sizze, dokter, hwent der ûntbrekt mar neat oan.

Binnema.

Dat stiet my oan. Hearre jou wol Djuwke, hwet hjir fen de tafel sein wirdt?

Djuwke.

Dat kinne jou bigripe, en ik hoopje mar, dat it jimme allegearre tige smeitse mei.

D o m i n i j.

Ja, dat wille we hope, Djuwke, dat het ons allemaal lekker smaken mag, en dat niemand zich zal sjeneere; we moete op een dag als deze het met het aardsche houwe, dunkt me, hé?

B i n n e m a.

Den stel ik for, dat der mar ris yntape wirdt, den kin 't spil mar in oanfang nimme.

D j u w k e.

Dat kin wol, boer. (*tsjin Wobbel*) Wobbel, skink dou mar yn, ik scil it blêdtsje roun hâlde. (*Wobbel skinkt yn, Djuwke presentearret in blêdtsje mei koeke, kreakelingen ensaforthinne; — tsjin Dominij*) As 't jo blyeft, Dominij.

D o m i n i j.

Daar zou je waarlijk verlege mee kunne worde, Djuwke, zoo'n groote bezending in eene bootschap.

D j u w k e.

Dominij is sa gou net forlegen; jou moatte der mar ôf nimme, hwet jou it lekkerste taliket, swiet is 't alle-gearre en dat is dominij's kost, hab ik wol ris heard.

D o m i n i j.

Djuwke weet altijd wat ze zegge moet. (*hy kriget ien en oar fen it blêdtsje ôf, Djuwke giet sa de rige roun; ûnderwilen kin der dit en dat sein wirde ta dat hja de rige roun is, en Wobbel de glêzen yn skonken hat, den forfolget*

D o m i n i j.

Maar vrienden, laat ons dit plechtig zamen zijn nu opene met een lofgezing, en wel door met elkander te zingen, van het derde vers van psalm honderd-en-drie-en dertig.

O a r e n.

Dat liket ús skoan ta.

B i n n e m a.

Jonge ja, dat is moai fen dominij út tocht.

D o m i n i j.

Dan zou ik zegge, dat meester maar aanving.

M a s t e r (oerein).

Dat kin wol. (*hy nimt in stimjoarke út it feske búske, slacht der mei op de tafel, harket der nei en den grollet er:*

Ut, Mi, Sol, Ut! — Ut, Sol, Mi, Ut. Binne jimme klear?

O a r e n.

Ja wy binne klear.

M a s t e r.

For út den mar. (*hja sjonge mei elkoar it trêdde fers fen psalm honderd trij en tritich, as 't dwaenber is op fjouwerstim; as it út is giet Dominij oerein. De mánlju hawwe hjar hoeden en petten ôf dien.*)

D o m i n i j.

»Waar liefde woont, gebied de Heer zijn zegen, daar woont hij zelf, daar wordt zijn heil verkregen en 't leven tot in eeuwigheid." Die klanken, geachte Bruidegom en Bruid, die klanken, geachte vrienden, dringen ons allen voorzeker door tot in het binnenste van ons hart. Ja, waar liefde woont, woont alles. — Wij gelooven en vertrouwen dan ook, dat het liefde, reine ware liefde geweest is die u heeft aangedreven, om u als Bruidegom en Bruid aan ons te vertoonen. O, wij hopen en wenschen met alle kracht die in ons is, dat de keuze van u beiden goed moge geweest zijn, om u eerlang door den heiligen band des huwelijks te laten vereenigen. Wij hopen en wen-

schen als dan , dat uw huwelyk gelukkig moge zijn , en gezegend moge worden met tal van panden der liefde, die u op uwen ouden dag — God geve het ! mogen steunen en u het leven mogen veraangenamen.

Vriend Binnema. Ik wensch ook u geluk met uwen aanstaanden schoonzoon , dat hij uwe dochter een man , en u een zoon moge zijn in den vollen zin des woords , en dat al zoo op het verbond van deze vereeniging Gods rijkste zegen moge rusten ! (*hy nimt syn glês op*) Bruidgom en Bruid ! van harte gefeliciteerd !

(*Oaren, de iene hwet lûder en oare hwet súniger, winskje de jonge lju lok yn hjar fornimmen, wer nei hja allegearre priuwe.*)

M a s t e r.

Nou woe ik it wird ek wol efkes habbe.

D o m e n i j.

Dan diene we wel een ceremoniemeester te benoemen , dunkt mij.

M a s t e r.

As Dominij dat den mar op him naem.

O a r e n.

Ja, dat moat Domenij wêze.

D o m e n i j.

Heb ik dan alzoo bij dezen de eer, met algemeene stemmen benoemd te zijn tot ceremonie-meester . . . ?

Welnu, dan zal ik geen oogenblik aarzele om Meester het woord te geven. Het woord is aan Meester Stalenpen.

M a s t e r. (*giet opstean.*)

Brêgeman en Breid !

Hiel de wrâld dy laket jimme

Wis to mjitte disse dei.

Dat dat yn de takomst altiïd
 Ja, altiïd sa bliuwe mei!
 Dat 's myn winske, dat 's myn hope
 Mar ik ried dat soks net giet
 Hwent gjin wein rydt ea sa effen
 Dat 'r alhiel en al net stjit.
 Né, jimm' scille wol ris kibje
 Elkoar wol ris swart oan sjen
 Mar den nei tiid ek wer griender
 En den wirdt 't er better fen.
 Ommers as der ûnwaerswolken
 Driigjend oan de Himmel stean,
 Mar mei wjerljocht en mei tonger
 Hjar ris goed ûntlêsten gean.
 Hwet is 't neitiid den soms loftich,
 Frisk en lekker yn it roun.
 Nou sa ek yn 't houliks libben;
 'k Hab it sels faek ûnderfoun.
 En hwêr 'k nou mei wol bislútte,
 Dat is dit: yn nocht en smert
 Hoopje 'k, dat jimm' alles diele
 Diele as ien fen holle en hert.
 En dat ik mei tiid fen jimme
 Berntsjes yn myn skoalle krij,
 Sjoch, hwet scoe 'k der greatsk op wêze
 'k Drink op Gysbert, en Marij!

(By it leste sizzen hâldt hy it glês om heech, Gysbert en Marije klinke mei him, sizze fen »Tankje» wylst de oaren grommelje fen: »moai, aerdich en safoarthinne.)

Notaris.

Der meije wy siker foart wol ris op sjonge fen: Lang
 scille hja libje."

Dokter.

Jawis, dat moat wêze!

Hja sjonge mei elkoar:

»Lang, scille hja libje,
Lang, scille hja libje,
Lang scille hja libje yn gloria!

Notaris (*allinne rjocht op 'e rêch
yn de stoel mei it glês om hegens.*)

Fictoria, fictoria, skierewierewyt bom, bom.

Dokter.

Om it paed van segen en lokwinsken waerm to hâlden,
wol ik Master folgje, ta eare fen de Brêgeman en Breid.

Dominij.

Vraag je het woord, dokter?

Dokter.

Ja, Dominij.

Dominij.

Het woord is aan Dokter Poederpil.

Dokter.

Gysbert en Marije! As jimme lok fen ús winsken
ôfhong, nea scoe der in ûre yn jimme libben for komme
dy 't ûnk ef smerte oanbrochte. Master liet lykwol sa
efkes yn syn rym útkomme, dat ûnwaersbuijen jimme
houlikshimmel twisken beiden wol ris swier en tsjuster
meitse scille. Dêr scil ik net tsjin op komme, hwent elts
dy 't boaske is, wit dat Master gelyk hat. Mar hwet
ik nou to sizzen ha, is dit: Dat jimme libbensdoel ien
wêze mei, en dat der nea fen jimme sein wirde scil:
»Twee gelooven op één peul, is één te veul." Dêr drink
ik op. (*de oaren drinke mei.*)

Binnema.

Binnne jou fen mieninge Dokter, dat man en wiif, it selde geloof habbe moatte?

Dokter.

Om yn alles goed mei elkoar to kinnen, ja.

Dominij's Jiffrou.

Nu geen geen gesprek over de leer en het geloof, dunkt me hé?

Dokter.

Nou né, mar Binnema docht my in fraech, Jiffrou en dy tsjinje ik wol tot bianderjen.

Dominij's Jiffrou.

Dat is ook waar, maar zeg reis mijnheer de notaris krijge wij nu een woordje van jou? De andere heeren hebben het er maar flink afgebracht, dunkt mij, en nu benne wij aan jou toe.

Notaris.

Ik leau, dat jou wiif it wird habbe wol, dominij.

Dominij.

Nu, dat kan gebeure. Wil je 't hebbe, Mieke?

Dominij's Jiffrou.

Ik zal je hartelijk danke, Dominij! Wij dames zijn niet van plan de heeren beschaamd te maken, ha, ha, ha.

Binnema.

Ik scoe sizze, dat notaris nou oan bar is.

Oaren.

Ja to notaris.

Notaris.

Nou, as jimme dat sa habbe wolle, den scil ik wol gau

efkes in âld fen bûten leard rymke op dreune, hwent for
de fûst prate, sa as sommigen dat kinne, is my to slim.

Dominij.

Je vrage dus het woord?

Notaris.

Ei ja, dat kin wol hast net oars.

Dominij.

Het woord aan Notaris.

Notaris.

Brêgeman en Breid!

Trouwen is as barge slachtsjen

Bare ûngelyk fâlt 't út;

As wy om ús hinne sjogge

Leau 'k dat disse rekken slút.

'k Winskje den, dat jimme houlik

Better yet út fâlle mei

As de âlder bêste spalling

Dy 't hjir ea yn 't mesthok lei.

*Hy nimt syn glês op klinkt mei Gysbert en Marije, wylst
de oaren bliken fen goed karring jouwe, laitse en sa foart
hinne.)*

Notaris.

Nou froulju, nou matte wy ek ris hwet fen jimme hearre.
Dominij, Master, Dokter en ik binne nou allegearre al
los west; nou is 't oan jimme ta, scoe 'k sizze.

Dominij's jiffrou.

Nog even geduld doen, Notaris; we zijn niet ongenegen,
niet waar Dames?

De oare frouljue.

Né, as jiffrou ús mar foar giet.

G y s b e r t.

't Is as ik hwet yn my fiel, dat my driuwt om it
wird to freegjen, 't koe ek ris wêze, dat it my strak
forgetten wier.

D o m i n i j.

Heb je een idéé Zondervan, dan zou ik het niet voorbij
laten gaan om het woord te vragen.

G y s b e r t.

Nou, ik freegje it wird.

D o m i n i j.

Dames en Heeren, het woord is aan de Bruidegom.

G y s b e r t. (*tige deftich mar dreunerich*)

Een hartlijk woord om u te danken
Voor uwen heildronk die ons streekt
't Ontbreekt mijn stem aan zoete klanken
Maar 't blijve U daarom niet verheeld
Dat ik met innig welgevallen
Mijn hartedank breng aan u allen
En dat mijn bruid ook daarin deelt.

Ik heb gezegd.

D o k t e r (*to siden tsjin Notaris*).

Dat is ek pronkjen mei oarmans fearren.

N o t a r i s.

Is it net in ding út: Hip, hip hoera! fen Willemson?

D o k t e r.

Wis en trije en nou seit er: „Ik heb gezegd.”

K n o b b e. (*op in ôfstân.*)

Hjir bin goeds mei de rommelpot.

D o m i n i j.

Met de rommelpot? wat is dat voor een ding?

B i n n e m a.

Dat is in potsje ef fetsje, mei in stik bargebonge der oer, en dêr in eintsje reid midden yn,

D o m e n i j.

En wat doen ze daar mee?

N o t a r i s.

Min kin wol fornimme dat Dominij hjir noch net lang wêst hat; oars scoe er op festeljoun dat ding wol ris »poepen, poepen, poepen” heard ha.

B i n n e m a.

Dat siz ik ek Notaris, en howol it nou op 't eagenblik gjin festeljoun is, tink ik dat wy it mei in pear grappenmakers to dwaen habbe, mar om Domenij mei dy forteaning bikend to meitsen, scoe ik sizze, dat hja hjir mar komme moatte.

O a r e n.

Ja, dat moat wêze.

B i n n e m a.

Siz mar dat hja hjir komme, Knobbe.

K n o b b e (*ropt hjar nei*)

Jimme moatte hjir mar efkes komme, seit de boer.

FIFTE TOANIEL.

De foarigen Knobbe, Jan en Jetze.

(*Jan en Jetze komme op, tige freamd op takele sa as de rommelpôtrinders dat jolle habbe. Hja meitsje in búging en bliuwe oan de kant stean.*)

Binnema.

Ho is 't, kinne jimme nou in moaije sang?

Jan.

Jonge ja, wy habbe in sang, dy't by disse gelegenheid alhiel to pas komt.

Binnema.

Den mar gou oan de gong, scoe 'k sizze.

Jan.

As 't jou biljeaft.

Jetze (*bigjint mei de rommelpôt.*)

Jan (*sjongt.*)

Der wier 's in aerdich famke

Dy fiede ljeafde en min

For 'n kreaze jonge séman

Mar tsjin hjar heit syn sin.

d' Alde sei: 'k Bring dy, o ja

Ljeaver nei it tsjerkhûf ta

As dat ik tawird jaen scil, né

Oan ien fen de sé.

Hwent dat sé-folk, wiste hwet?

Leaut oan God noch syn gebod

Fanke, hjir mei wol 't forstean.

Is him 't hûs forbean.

Binnema (*forheard oerein.*)

»Is him 't hûs forbean." Siz ris jonges, hwêr komme jimme fen dinne, as ik freegje mei?

Jan.

Wy? Wy komme fen nergens-húsen en gjin tsjerke.

Mar ije (*únrêstich.*)

Dat lûd, dy stimme....?

Binnema.

Hwet seit Marije dêr?

Marije.

Neat, Heit, neat....

Jan.

Wolle wy mar fjirder sjonge?

Binnema.

Né.

Notaris.

Dat is koart ôfbreide, scoe 'k sizze. Foldocht it net better, Binnema?

Binnema.

Né, ik ha myn nocht der ôf.

Jan.

Den meije wy wol wer hinne gean, scoe 'k sizze.

Marije (*dryst.*)

Mar siz den earst jimme namme.

Jan.

Dat wolle wy wol graech dwaen, mar lit ús ús maskeradepak út smite en wy scille gjin freamden mear for jimme wêze (*Hja dogge hjar pakjes út.*)

Jan (*forfolget*)

Sjen hjir nou, hwa 't wy binne.

(*Allegearre forheard oerein wylst ûnderskiedene stimmen roppe: Jan en Jetze.*)

Marij (*fljocht Jan om de hats.*)

O tank, is 't wier, bist dou it, Jan?

Jan.

Ja Marije, ik bin it, dy 't dy trou swarde ta oan

't grêf. (*Hja prate fjirder stil mei elkoar, en lykje it tige drok to habben, de oaren raer út it fjild slein.*)

D o m i n i j s J i f f r o u.

Maar mijn lieve hemel, wat is mij dit hier voor een vertooning. Mijn lieve mensen, het is om het op de zenuwen te krijgen. O, Dominé, wat wordt ik akelig, o!

(*Hja siicht der sa hwet hinne. Dominij yn de skrip om hjar by to krijen, de oaren der forlegen en oandien om hinne.*)

D o m i n i j.

Groote goedheid, Mieke! herstel je toch; wij worde zoo met elkander verlege.

(*Wobbel jout Dokter in glés kâld wetter.*)

D o k t e r.

Mar gau in swolgje kâld wetter Jiffrou, den scil de skrik wol ringen bidarje.

N o t a r i s.

Dat is hjir sa mar yn ienen in raer oproer ûnder it hinne-iten.

B i n n e m a.

Dat meije jou wol sizze, Notaris; de grize giet my oer de grouwe.

G y s b e r t. (*tsjin Djûwke, dy 't al in skoftsje stien ha to mûskopjen.*)

Scoe 't it bêste net wêze, dat ik der út pykje.

D j û w k e.

Mar hwet scil ik den?

G y s b e r t.

Dat is sa, mar wyt jou hwet, elts is him sels de neiste. Ik poets de plaet.

(Gysbert ôfgeande. Djiwke him efternei, him bij de jas beet hâldend.)

D j û w k e.

Mar Gysbert — hark ris — siz ris — wachtsje nou doch efkes Gysbert...

(Gysbert skûrt him fen hjar los en giet ôf.)

D j û w k e. *(him neisjende.)*

O, dou stjonkert, dêr lit er my nou for de hiele skandaligheid sitte. *(Hja rint forlegen ôf en oan.)*

D o m i n i j.

Dit is een wonderlijk intermezzo, wat moete we hier mee beginne en uitvoere? 't Is my alles als een droom, een doolhof: wie wil en kan me de zaak duidelijk make?

J a n.

Dat kin ik wol, Dominij.

D o m i n i j.

Het woord dan aan Jan Roozema.

J a n. *(de oaren allegearre om him hinne.)*

Sa as de measten yette witte scille, bin ik for oardheal jier nei sé ta gien. Us skip forûngelokke op de kusten fen súd Afrika. Ik wirde redden troch negers en wylden en hab in tiid lang ûnder dat folk hûshâlden. Mar op in goede dei, dat ik allinne oan de sékant wier, seach ik in Hollânsk skip; ik wonk, en dat skip hâlde oan. De wylden fornamen dat, ik sprong yn sé, hja skeaten op my mei hjar flitseboagen, mar lokkig jimmer mis, ik sylde en swom ta dat ik it skip berikke koe — en ik wier rêdden.

(blikken fen forwûndering, Jan forfolget.)

En sa kaem ik nou for in toarntsje yn 't skipperhûs to Amsterdam, forhelle dêr hwet ik belibbe hie, en de minsken hiene meilijen mei my. Mar ik sei: hab gjin meilijen frjeunen, hwent ien is der, as ik dy soun en wol oan myn herte triuwe mei, den is al myn ûnk forgotten en dy iene bist dou, Marije.

Mar, o boer Binnema, nou komt it wichtig eagenblik! Yn dat selde hûs hearde ik, dat Marije ûnder de geboadens stie mei Gysbert, dat hie hy der sels forhelle, en dêr by sein, dat er Marije net boaske omdat er hjar ljeaf hie, mar dat hjar heite jild him sa moai ta like—en do 't ik dat hearde fleach it bloed my op, ik wist dat jou boer Binnema my it hûs forbaen hiene, mar woe as 't koe hjir doch forskine. My oantsjinje yn myn gewoane klean, doarste ik net, ek al om Marije gjin skrik oan to jeijen. Ik leaude oan hjar trou-wird, mar om 't ik nea in antwird fen hjar werom krige, twifele ik wol ris. Mar lit Jetze nou, as it mei, fjirder fortelle fen de brieven.

D o m i n i j.

O, met genoeg, het woord aan Jetze.

J e t z e.

Ik wier fen plan, Dominij, om hjir joun in oanspraek to hâlden, mar dat plan is foridele, troch de thúskomst fen Jan.

En sjoch hjir nou in brief, dy 't skreaun is troch Jan dat kinne wy sjên oan de stimpel yn it lak, dy brief hat de postrinder oan Wobbel jown, mei betingst, dat dy him oan Djûwke jaen scoe, wylst it adres, sa jimme sjen kinne, oan Marije is; dêr moat hwet efter stykje.

D o m i n i j.

Djûwke, verklaar U zoo ge schuldig zijt.

D j û w k e. (*komt, hjar skamjende,
sleauwei neijer.*)

O, Domenij, wol graech, hwent it leit my op myn hert as in stien. Siker wier, sa wier as ik hjir stean, ik ha my forriede en forliede litten troch dy ûndogenske Gysbert. Hy ûnthjitte my tûzen goune as ik him helpe woe, dat hy Marije krige, en omdat jou sa foar Gysbert wierne boer, dêrom hab ik my dêr ta oerhelje litten.

Ik ha de brieven, dy 't Jan oan Marije skreau, efter-ûthâlden, en oan Gysbert jown; de brieven, dy 't Marije oan Jan stjûrde hâlde de postrinder efterút — Mar o, forjouw it my, hwent siker, sont ik dat mei Gysbert en de postrinder iens wier, wier 't krekt as de byltenisse fen de frou my swart oanseach. En boer Binnema, gean jou nei jou brânkast, en jou scille oertsjoege wirde, ho min, ûndogensk en falsk Gysbert mei jou omgien hat....

B i n n e m a.

Hâld mar op, hâld mar op, de eagen binne my nou al mear as iepen. Gean hinne, mar forwachtsje lean nei wirken. Ek scille Gysbert en de postrinder hjar straffe net ûntgean. (*Djûwke skriemend ôf.*)

J e t z e.

It is hjir in gûchelspil om de duiten, boer, mei in Godstsjinstich foarkleed.

J a n.

Binnema wyt nou, dat dy 't hjar from foar dogge, it altiid net binne. Hy wyt ek, dat Marije en ik it elkoar sa goed miene as it ea miend wirde kin; en as ik hjir den yet by fortel, dat ik nei myn bûtenwenstige rêding bineamd bin as helper oan in Séfeartkindige skoalle mei

in bêst ynkommen, den scoe ik wol sizze, dat er my de tastimming net wegerje seil om syn dochter to boaskjen.

Binnema. (*fen de iene op de oare sjende.*)

Hwet seil ik dêrop sizze?

Notaris.

Krekt hwet jou op 't herte leit.

Binnema.

Ja, mar Marije stiet mei Gysbert ûnder de geboadens; kin ik den wol tastimming jaen oan Jan?

Notaris.

Hiel wol, salang min noch net boaske is, kin min dwaen sa 't min wol. Jou kinne der fen oertsjoege wirde, as jou lêze art. 105 en 112 fen ús Burgerlik Wetboek.

Binnema.

Mar den moat ik Dominij yette hwet freegje.

Dominij.

En dat is.....

Binnema.

Ik hab ienkear sein: dat ik Marije ljeaver nei it tsjêrk-hôf bringe woe, as dat ik tastimming jaen scoe ta it houlik fen Jan en hjar. Ho moat ik dêr mei?

Dominij.

Mij dunkt, vriend Binnema, dat de loop der gebeurtenissen u den weg al heeft gewezen. Uwe oogen zijn geopend voor het bedrog en de schijnheiligheid van Gysbert Zondervan; hij heeft met zijne ontmaskering Marije

verlaten, en Jan Roozena heeft haar in bescherming genomen. O, ik zie het, hoe gelukkig zij met elkander zijn, geef haar daarom gerust uwen zegen.

Binnema. (*tsjin Jan en Marije,
wylst hy hjar elts by
in hân kriget*).

Wês en bliuw den lokkig mei elkoar en forjouw it my dat ik sa troch de forkearde bril sjoen ha.

Jan en Marije.

Tankje wol!

De Oaren.

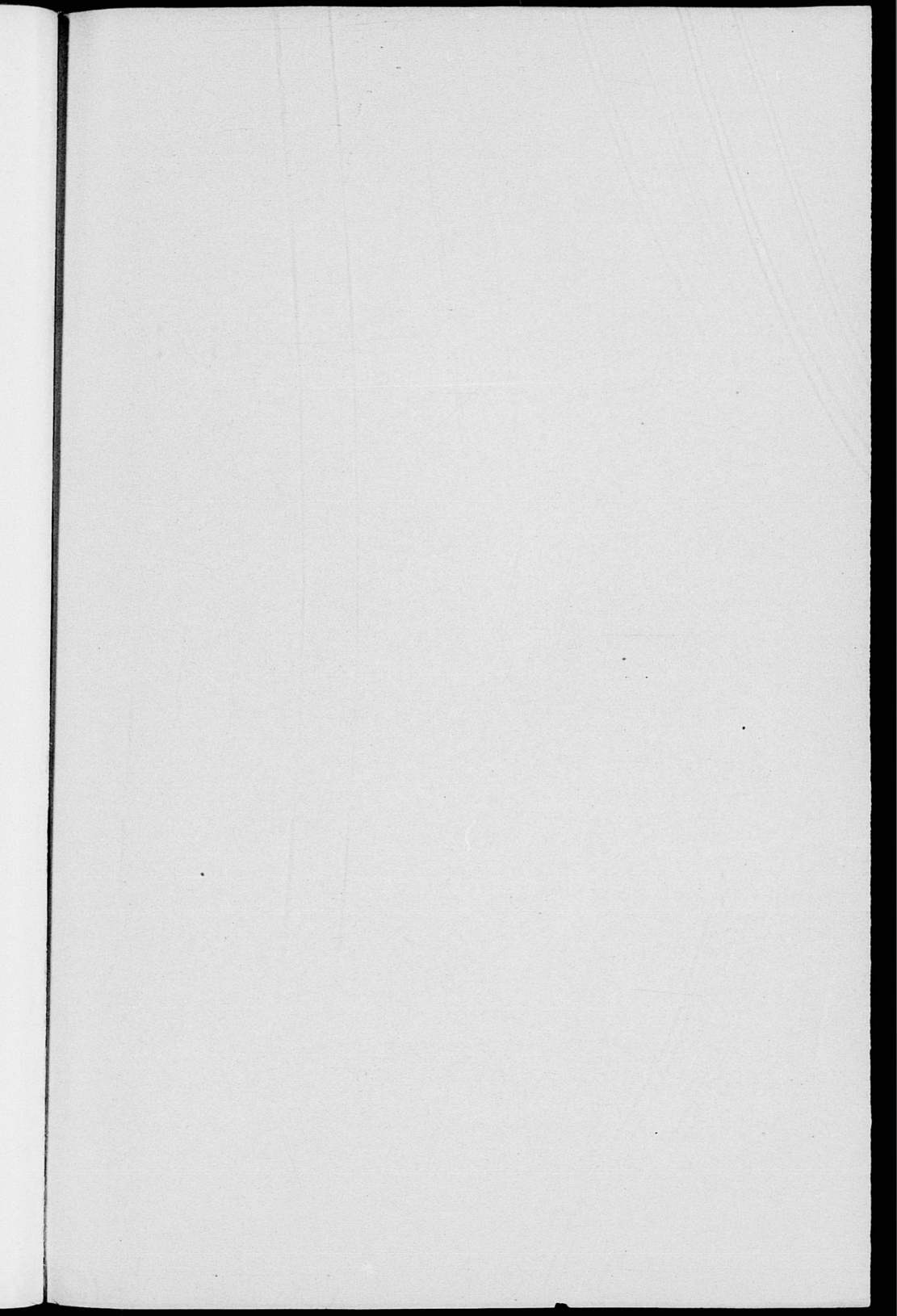
Libje lokkig, libje lang.

*Hja jowe hjar allegearre de hân en sa
foart, ûnderwilen*

SAKKET IT GIRDYN.

ú t.

f3605

in bêst ynkommen, den scoe ik wol sizze, dat er my de tastimming net wegerje seil om syn dochter to boaskjen.

Binnema. (*fen de iene op de oare sjende.*)

Hwet seil ik dêrop sizze?

Notaris.

Krekt hwet jou op 't herte leit.

Binnema.

Ja, mar Marije stiet mei Gysbert ûnder de geboadens; kin ik den wol tastimming jaen oan Jan?

Notaris.

Hiel wol, salang min noch net boaske is, kin min dwaen sa 't min wol. Jou kinne der fen oertsjoege wurde, as jou lêze art. 105 en 112 fen ús Burgerlik Wetboek.

Binnema.

Mar den moat ik Dominij yette hwet freegje.

Dominij.

En dat is.....

Binnema.

Ik hab ienkear sein: dat ik Marije ljeaver nei it tsjêrk-hôf bringe woe, as dat ik tastimming jaen scoe ta it houlik fen Jan en hjar. Ho moat ik dêr mei?

Dominij.

Mij dunkt, vriend Binnema, dat de loop der gebeurtenissen u den weg al heeft gewezen. Uwe oogen zijn geopend voor het bedrog en de schijnheiligheid van Gysbert Zondervan; hij heeft met zijne ontmaskering Marije

verlaten, en Jan Roozena heeft haar in bescherming genomen. O, ik zie het, hoe gelukkig zij met elkander zijn, geef haar daarom gerust uwen zegen.

B i n n e m a. (*tsjin Jan en Marije,
wylst hy hjar elts by
in hân kriget*).

Wês en bliuw den lokkig mei elkoar en forjouw it my dat ik sa troch de forkearde bril sjoen ha.

J a n en M a r i j e.

Tankje wol!

D e O a r e n.

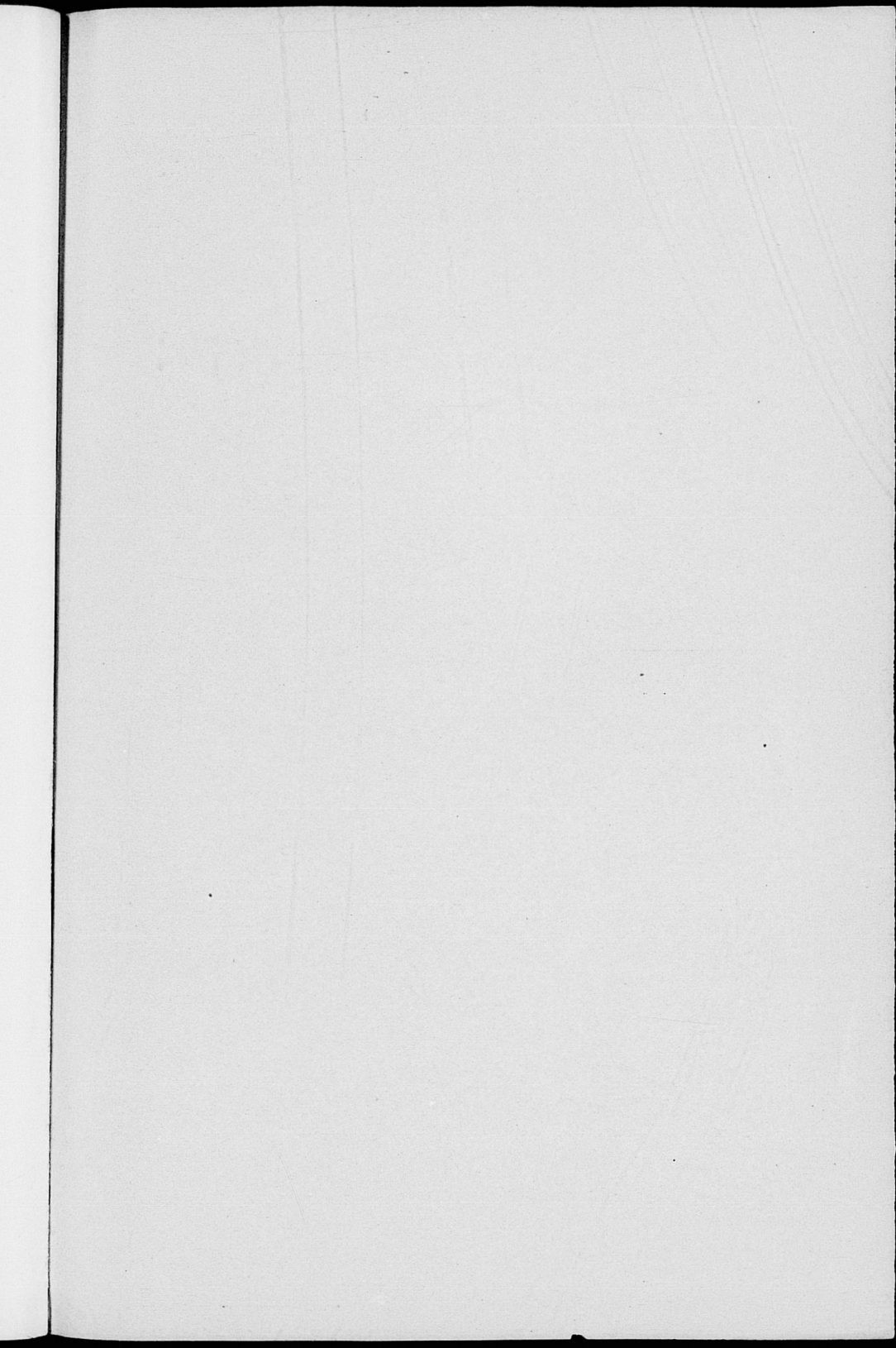
Libje lokkig, libje lang.

*Hja jowe hjar allegearre de hân en sa
foart, ûnderwilen*

SAKKET IT GIRDYN.

ú t.

f3605

W. EEKHOFF & ZOON to *Ljouwert* hadde ek útjown :

IT PIKELFLEISFET.

Blyspil mei Sang yn ien bidriuw (9 persoanen),

FEN

T. VELSTRA.

Priis f 0.40.

IT KISJE MEI GEHEIMEN

ef

âlde ljeafde roastet net.

Toanielstik yn 5 bidriuwen (10 persoanen),

FEN

T. VELSTRA.

Priis f 0.95.

DE FOKSEJACHT.

Blyspil mei Sang yn ien bidriuw (5 persoanen),

FEN

T. VELSTRA.

Priis f 0.40.

IT EWANGEELJE FEN LUKAS

yn 'e Fryske Tael oerset

TROCH

G. COLM JON.

Priis f 0.90.

HERLEIDINGSTAFELS van FRIESCHE PONDEMATEN

in Nederlandsche Bunders (Hectaren).

2e druk, vermeerderd met een

Tafel ten gebruike bij het waardeeren van landerijen.

Priis f 0.15.
